

SIMON SCARROW BRITÁNIE

ŘÍMSKÉ LEGIE ČEKÁ ROZHODUJÍCÍ BITVA O VZPURNOU PROVINCIÍ

BRITÁNIE

SIMON SCARROW BRITÁNIE

Přeložili Ludmila Havlíková a Tomáš Havlík

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2017

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 2015 Simon Scarrow

All rights reserved.

Z anglického originálu *Britannia*

(First published by Headline Publishing Group, London, 2015)

přeložili © 2017 Tomáš Havlík a Ludmila Havlíková

Redakce textu: Jiří Pacek

Jazyková korektura: Jan Řehoř

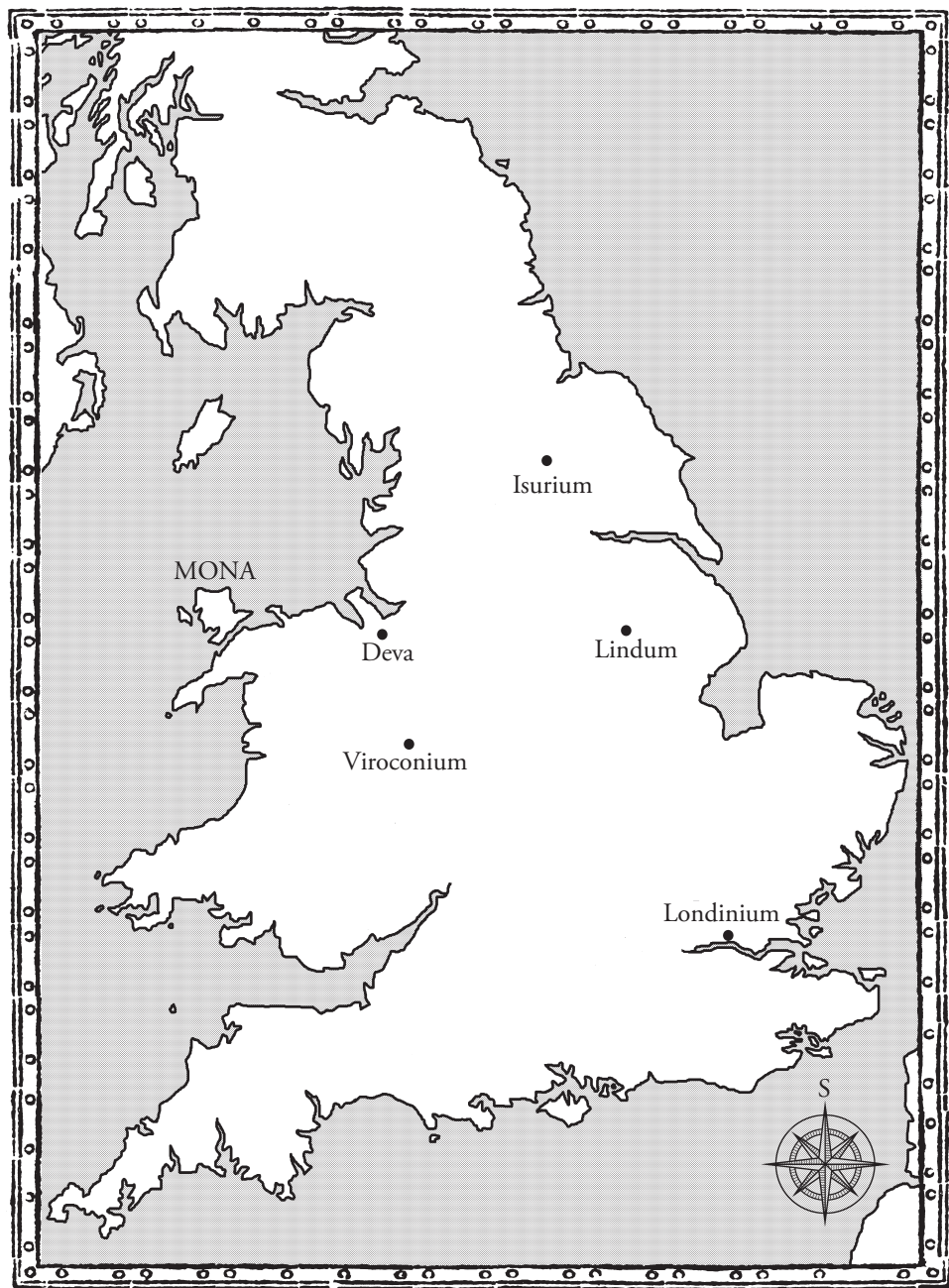
Elektronické formáty Dagmar Wankowska, *LiamART*

První vydání v českém jazyce

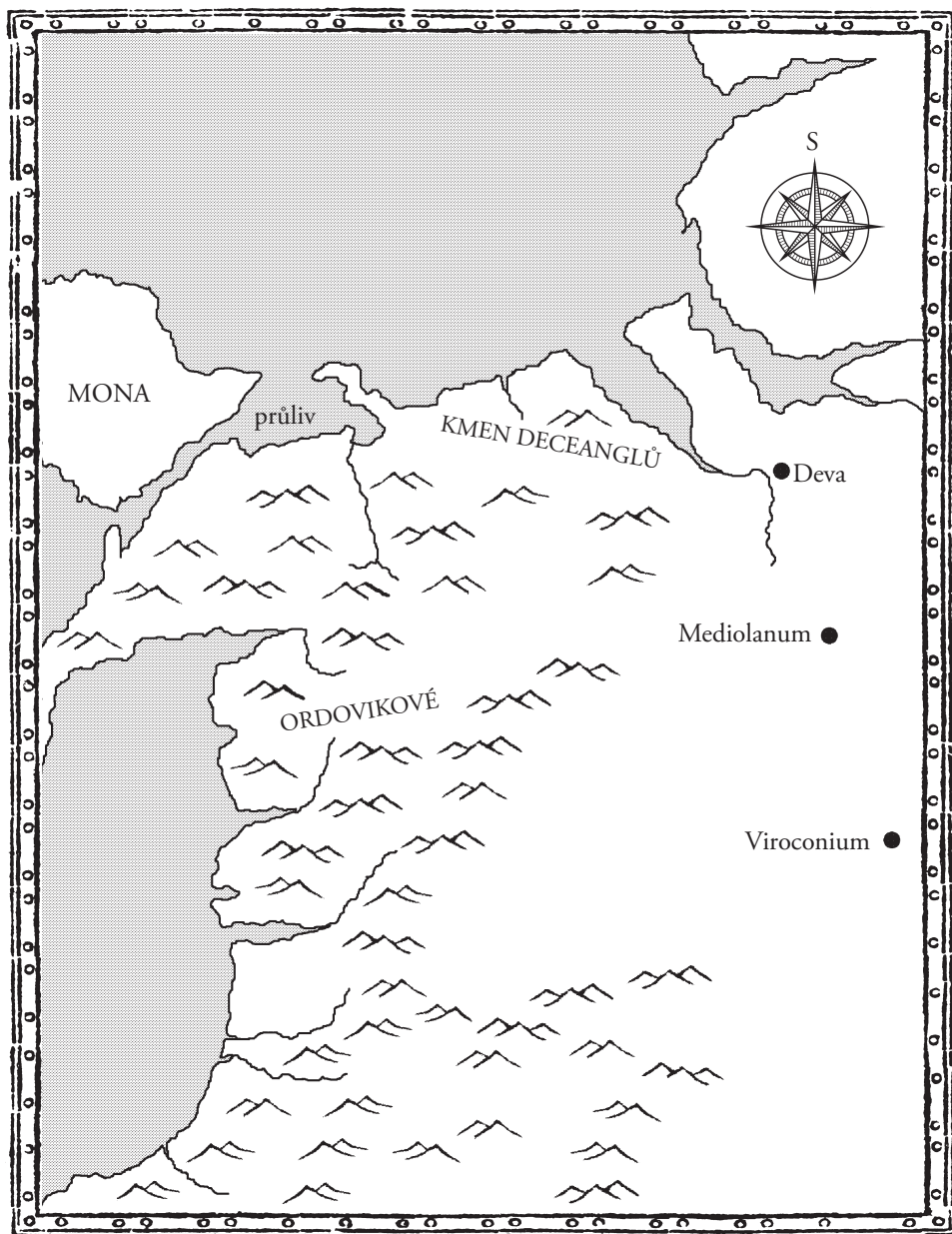
ISBN 978-80-7507-901-5 (pdf)

Johnovi a Joan Prigentovým

ŘÍMSKÁ PROVINCE BRITÁNIE V ROCE 52 N. L.

SEVERNÍ WALES V ROCE 52 N. L.

OBLÉHÁNÍ OSTROVA MONA 52 N. L.

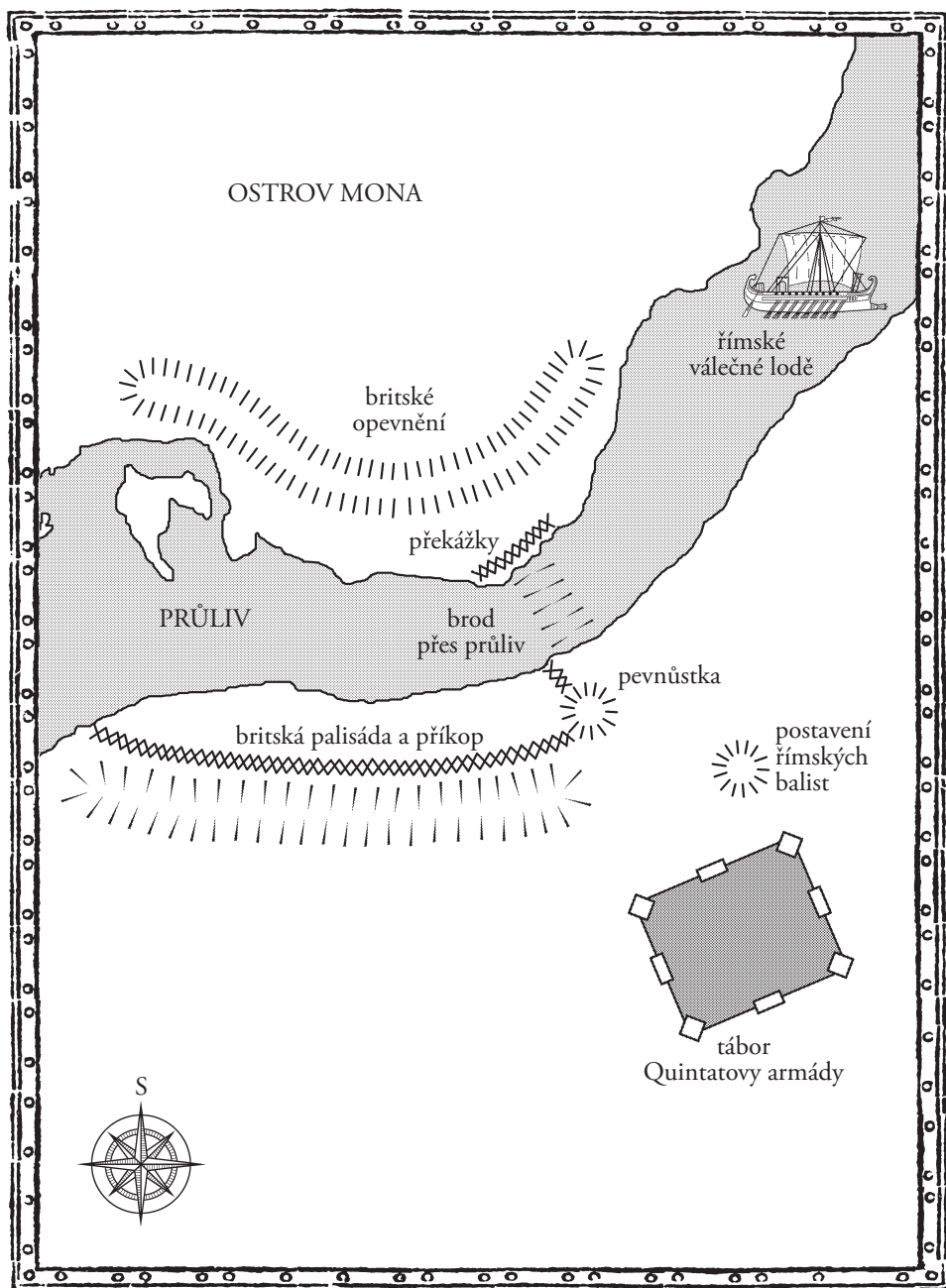
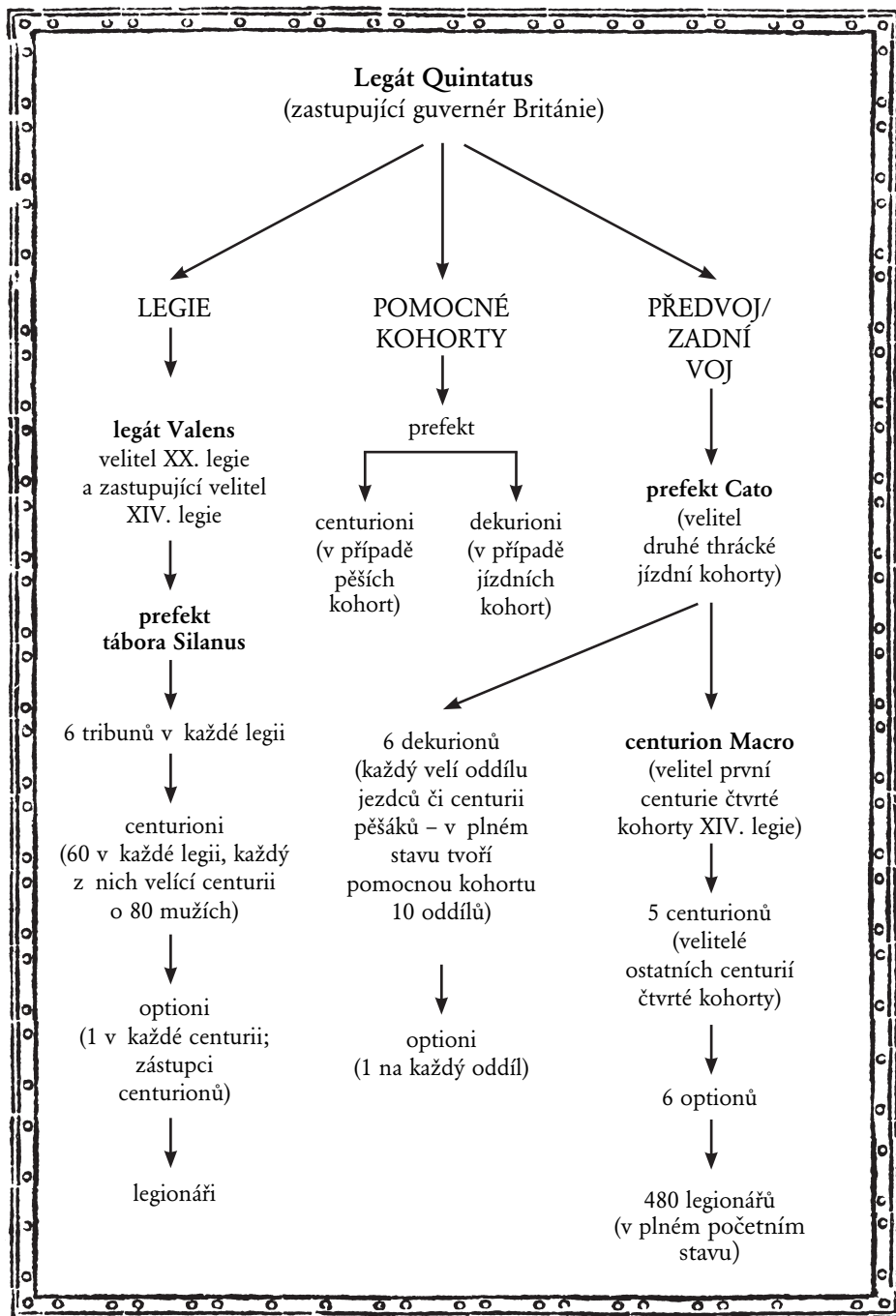

SCHÉMA VELENÍ ŘÍMSKÉ ARMÁDY

Seznam postav

V pevnosti

Druhá thrácká kohorta „Krvaví havrani“

prefekt Cato

dekurioni: Miro, Themistokles, Corvinus, Aristofanes, Harpex, Platon

jezdec Thraxis

lékař Pausinus

optio Pandarus

Čtvrtá kohorta XIV. legie

centurion Macro

centurioni: Crispus, Festinus, Portillus, Lentulus, Macer

optioni: Kroton, Diodoros

Osmá ilyrská kohorta

centurioni: Fortunus, Appilus

optioni: Safros, Mago

voják Lomus

Invazní vojsko na ostrov Mona

legát Quintatus, *velící důstojník*

legát Valens, *velitel XX. legie a zastupující velitel XIV. legie*

prefekt tábora Silanus

tribun Livonius

Ostatní

Aulus Didius Gallus, *nově jmenovaný guvernér chaotické provincie*

Gaius Porcinus Glaber, *Gallův velitel štábu*

Venistus, *předák civilistů následujících osmou ilyrskou kohortu*

Julia, *nešťastná manželka armádního důstojníka*
Petronius Deanus, *vlichocující se obchodník s vínem*
Lucius, *syn prefekta Catona a Julie*

Kapitola první

Říjen 52 n. l.

„Co ty na to?“ zeptal se prefekt Cato a zadíval se ze svahu hory na opevnění, které se rozkládalo na dně údolí. Nepůsobilo sice ani zdaleka tak ohromujícím dojmem jako rozlehlé pevnosti zbudované na vrcholech kopců, jež vídal na jihu Británie, ale bylo zřejmé, že si na něm Deceanglové dali záležet. Opevněná osada stála na vyvýšeném místě jen kousek od koryta řeky svižně protékající údolím. Hliněný obranný val zakončený masivní palisádou byl obehnáný hlubokým příkopem. U masivních bran na obou koncích osady hlídkovali vojáci a bedlivě sledovali celé údolí. Cato odhadoval, že za opevněním určitě stojí několik stovek obydlí. Kromě toho si všiml i mnoha ohrad se zvířaty a také jakéhosi hloučku stanů – ve skutečnosti šlo o zděné sýpky zakryté plachtovinou, v nichž se skladovalo obilí.

Vedle Catona ležel centurion Macro a mhouřil oči proti slunci, které dopadalo na jeho vráscitou tvář a zaplavalo údolí zlatavou září, jež dodávala lesk polím pokrytým strništěm i tmavě zeleným větvím borovic rostoucích na svazích po obou stranách osady. Oba důstojníci byli prostovlasí, protože si předtím sundali přilby a nechali je u hlídky čekající na opačné straně hřebene – téže hlídky, která předcházejícího dne ohlásila, že se v osadě děje cosi zvláštního. Díky nenápadným hnědým pláštům, které měli přehozené přes ramena, a obezřetnému postupu terénem se oběma Římanům podařilo nepozorovaně proniknout až k místu, z něhož měli dobrý přehled o přípravách, jež podnikali válečníci kmene Deceanglů.

Zkušený veterán Macro na okamžik stiskl rty a pak prohlásil: „Mně to připadá jasný. Shromáždili tu chlapy z přilehlých vesnic. Vidiš tu chátru vedle koní? Kousek od té haldy kopí a štítů? Jednoho takovýho maníka si koupíš za deset denárů. Určitě tu nejsou kvůli tomu, že se chystají vyrazit na lov.“ Na okamžik se odmlčel a rychle odhadl sílu nepřátel. „Nemůže jich být víc než pět nebo šest set. Nepředstavují pro nás žádný nebezpečí.“

Mladý prefekt přikývl. Jeho přítel měl pravdu. Posádka pevnosti, do níž

byli oba přiděleni – vzdálené asi deset mil na východ – sestávala ze dvou jednotek pod Catonovým velením: Macronovy legionářské kohorty ze XIV. legie a jeho vlastní pomocné kohorty známé jako Krvaví havrani – podle znaku na jejich standartě. Krvaví havrani bývali donedávna výhradně jezdeckou jednotkou, ale během bojů na hornaté západní hranici provincie ztratili mnoho koní. Výcviková základna v Luntu se sice usilovně snažila dodávat jim nová zvířata, ale na uspokojení potřeb celé armády jich stále měla příliš málo, a tak polovina příslušníků Catonovy kohorty sloužila jako pěšáci. Krvaví havrani teď byli přiděleni společně s Macronovou jednotkou do jedné z předstunutých pevností strážících hranice císařovy nové provincie. Stavby obou jednotek mezitím doplnili noví rekruti, takže nyní měly téměř stejnou sílu, jako když zahajovaly tažení proti horským kmenům. Se čtyřmi stovkami legionářů a stejným množstvím mužů v pomocné kohortě jim od domorodých válečníků shromažďujících se v osadě nehrozilo téměř žádné nebezpečí.

To logicky vyvolávalo otázku.

„Co tedy mají za lubem?“ zeptal se Cato, poté co si vyměnil se svým podřízeným výmluvný pohled, z něhož pochopil, že se Macronovy myšlenky ubírají stejným směrem jako jeho úvahy. „Pošlu vzkaz legátovi. Je pravděpodobné, že se něco podobného děje i poblíž dalších pevností. Znamenalo by to, že druidové jsou zpátky na scéně a nás znovu čekají potíže.“

„Šmejdi,“ sykl Macro. „Zkurvený druidové. Ta banda ježatejch dědků se snad nikdy nevzdá, co?“

„Je to jejich země, Macrone. A jsou to jejich lidé. Myslíš, že bychom se na jejich místě chovali jinak?“

„Bejt na jejich místě my, pane, legiím by se vůbec nepovedlo vkročit na tenhle ostrov.“

Cato se musel ušklíbnout nad centurionovým přehnaným sebevědomím. „Máš sice obdivuhodnou důvěru v naše bojové schopnosti, ale mrzí mě, že se neumíš vžít do pocitů našich nepřátel.“

„Jakejkoliv zbytek soucitu s těma chlupatejma barbarama jsem už dávno hodil za hlavu. Zhruba tehdy, když si nedokázali dát dohromady dvě a dvě a uvědomit si, že nás nikdy neporazí.“

„Několikrát se jim to skoro povedlo.“

Macro zvedl obočí. „Když to říkáš, pane.“

„A jejich odpor ani na okamžik neochabl,“ dodal Cato a vzdychl. „Od vylovení naší armády uběhlo už skoro deset let, ale nám se novou provincií stále nedaří zajistit. Jak by taky mohlo, když ani s těmi Brity, které považujeme za své spojence, nezacházíme o moc líp než se zvířaty.“

Jeho přítel mu věnoval otrávený pohled. Nebylo to poprvé, co slyšel Catona takhle mluvit. Přičítal to prefektově zálibě v řecké filozofii a s ní spojenému sklonu posuzovat každý problém až příliš zevrubně. Řekům tohle rozumování nijak zvlášť nepomohlo, pomyslel si. Jejich země se tak jako tak stala římskou provincií, stejně jako se jí jednoho dne stane i celá Británie. Macro si odkašlal a teprve potom pokračoval.

„No, až se přestanou chovat jako zvířata a přijmou naše způsoby, začnem s nima zacházet líp. Nejdřív si ale musíme zjednat pořádek a ukázat jim, kdo tu velí,“ prohlásil a ukázal palcem k opevněné osadě. „A druidům ze všeho nejdřív. Ujišťuju tě, že až přibijem posledního z nich na kříž a necháme ho tam hnít, dost nám to usnadní práci.“

„To možná ano,“ připustil Cato. Macronova nenávisť vůči druidským kněžím měla své opodstatnění. Kmenová království na ostrovech byla rozdělená na dva tábory, z nichž jeden uzavřel spojenecké smlouvy s Římem ještě předtím, než na břehu stanul první legionář. Všechna však měla druidy v úctě a nebyla imunní vůči jejich naléhání, aby se domorodí obyvatelé postavili proti cizím dobyvatelům. Cato věděl, že řada kmenů, které se navenek poddaly Římu, stále vkládá v druidy a v jejich pokračující vzdor velké naděje. Mnoho jejich válečníků proklouzlo přes hranice do zdejších hor a posílilo řady těch, kdo doposud nesložili zbraně. Celou situaci ještě zjitřovala nedávná smrt provinciálního guvernéra Ostoria, který byl do Británie přidělen již jako zkušený letitý velitel. Až příliš letitý, jak se nakonec ukázalo. Vypětí spojené s bojem proti horským kmenům ho vyčerpalo natolik, že se během jednoho setkání se svými důstojníky zhroutil a o necelý měsíc později zemřel.

Jeho smrt přišla ve velice nevhodnou dobu. Krátce předtím se totiž legiím konečně podařilo těžce vybojovat vítězství nad britskými válečníky. Jejich velitel Caratacus byl zajat a poslán i se svou rodinou do Říma. Zdálo se, že bojový duch jeho stoupenců je zlomený. Jenomže pak zemřel guvernér Ostorius a druidové toho okamžitě využili. Začali jeho smrt vykládat jako zvláštní znamení – Římané jsou prokletí a britské kmeny musejí vytrvat

v boji, neboť jim k tomu udělili požehnání jejich bohové. Následné útoky na pohraniční pevnosti a množící se přepady hlídek a zásobovacích kolon přinutily římskou armádu k ústupu do oblasti, která hraničila s územím Silurů, Ordoviků a Deceanglů a jejíž obrana nebyla tak náročná. Postavení Římanů navíc podkopávala skutečnost, že vojsko dosud nemělo jednoznačného velitele; nový guvernér se měl ujmout svého úřadu nejdříve na jaře. A k tomu ještě přibyl tento čerstvý důkaz, že se Britové šikují k dalšímu útoku...

„Už jsem viděl dost,“ prohlásil Cato. „Jdeme.“

Oba důstojníci se pomalu odplížili zpět mezi stromy, ale jakmile je zahlédlo bezpečné šero, napřímili se a upravili si pláště a opasky s meči. Větve stromů nad nimi už shazovaly listy. V okolním porostu převládaly různé odstíny červenohnědé a žluté barvy, a když se do něj opřel lehký vánek, křehčí listy rázem odletěly pryč. Cato, vyšší a štíhlejší z obou Římanů, se zachvěl. Vůbec se mu nelíbila představa, že prosedí dlouhé zimní měsíce v pevnosti, již jakýsi vtípaček ze štábu zesnulého generála pojmenoval Imperatoris Stultitiam – Císařova pošetilost. Šlo o jednu z řady legrácek, které se nakonec všeobecně ujaly, takže teď byla pevnost uváděna pod tímto názvem i ve všech úředních dopisech. Zimní počasí bývalo nevlídné na celém ostrově, ale chlad a vlhko, jaké panovaly ve zdejších horách, byly takřka k nevydržení.

Catonovi se stýskalo po pohodlí Itálie a po jejím vlídném podnebí. Mnohem důležitější však pro něj bylo vědomí, že tam na něj v domě, jež si v Římě koupili, čeká jeho žena, která už touhle dobou určitě přivedla na svět jejich první dítě, na něž se tak těšili. Cato od ní nervózně očekával dopis, který ho snad konečně zbaví starostí. Než se však situace v Británii uklidní natolik, aby mohl zažádat o svolení k návratu od Říma, potrvá to ještě řadu měsíců, možná i let. Proto se nedávno rozhodl, že požádá Julii, aby přijela na ostrov za ním. V nové provincii se už rychle rozrůstala první města, která sice nepůsobila nijak výstavně, ale poskytovala dostatek pohodlí navozujícího přinejmenším zdání civilizovanosti, jíž se vyznačoval zbytek říše. Bude se tak moct vídat s Julií daleko častěji než dosud a konečně si vychutná aspoň trochu rodinného života, po němž toužil od okamžiku, kdy mu Julia oznámila, že čeká dítě.

Macro před ním stoupal vzhůru po zalesněném kopci a pod nohama mu při tom šustilo spadané listí a tiše praskaly tenké větvičky. Zakrátko dorazili na plochý vrchol, ale hned za ním zase začali sestupovat po opačném

svahu k cestě, kde na ně čekal oddíl jezdců z pomocné kohorty. Díky tomu, že je teď od nepřátel odděloval kopec, odvážili se oba důstojníci konečně promluvit nahlas.

„Vážně si myslíš, že se na nás chce ta chátra vrhnout ještě před příchodem zimy?“ zeptal se Macro.

Cato po krátkém zamyšlení přikývl. „Je to dost pravděpodobné. Druidové mají určitě v plánu udeřit co nejrychleji, dokud jejich lidé ještě oslavují Ostoriovu smrt. Dost nám tím ztíží práci, ale podle mě sotva zaútočí takovou silou, aby nás vyhnali z hor. Chvála bohům, že už nemají v čele Carataca.“

„Jo, to máme kurevský štěstí,“ zabručel Macro. „Ten šmejda měl v zásobě víc triků než nejprohnanější děvka.“

Cato pobaveně zvedl obočí. „To je barvitě přirovnání.“

Macro si odplivl na zem. „A protože jsme to my, nedostanem za jeho dopadení žádnou odměnu. Přitom jsme ho lapili ne jednou, ale hned dvakrát. Jenomže všechny zásluhy nám sebere nějaký jinej podělanej šťastlivec.“

Cato dobře rozuměl přítelově zahořklosti. Bylo to nespravedlivé, ale mnohaletá služba v armádě ho poučila, že vojáci se jen málokdy dočkají odměny, kterou si zaslouží. Zvlášť když je poblíž nějaký protřelý politik připravený přisvojit si cizí úspěchy a prohlásit je za vlastní.

„Jak asi Carataca přivítají v Římě, až ho tam přivedou v řetězech?“ pokračoval Macro. „Snad s ním naložej stejně jako kdysi Caesar s tím Galem.“

„Vercingetorigem?“

„Jo, s tím.“

Cato si v duchu připomněl náčelníka galského kmene Arvenů, který se přes sto lety postavil Juliu Caesarovi. Po porážce v bitvě u Alesie upadl do zajetí a několik let pak strávil v kobce v římském podzemí. Nakonec byl vyveden do ulic města jako ústřední postava Caesarova triumfu a popraven zardoušením. Byl to nedůstojný konec vznešeného nepřítele, pomyslel si Cato. Doufal, že císař Claudius takovou potupnou, bídnou smrt Caratacovi nepřipraví. Vůdce britských vzbouřenců bojoval proti Římu udatně a vytrvale a zasloužil si úctu svých nepřátel. Ať už si o tom Macro myslel cokoliv.

„Doufám, že ne.“

Macro se po Catonovi ohlédl a probodl ho jízlivým pohledem. „Že bys toho urozeného barbara litoval?“

Cato se pousmál. „Dalo by se to tak říct.“

„Do prdele, kdy konečně dostaneš rozum, mladej? Na jedné straně jsme my a na druhý oni, barbaři, který stojej v cestě Římu a našemu osudu. Když budou mít rozum, tak nám tu cestu uvolněj. A když ne, jenom tím dokážou, že jsou pitomci. Na lítost není v tomhle světě místo. To je jediná věc, kterou v naší práci potřebuješ vědět.“

Cato pokrčil rameny. Řada lidí by zřejmě nad takovým neformálním rozhovorem mezi centurionem a jeho velícím důstojníkem pozvedla obočí, ale oba muži spolu sloužili bok po boku už deset let – od té doby, co Cato vstoupil do legií. V soukromí spolu debatovali stejně nenuceně jako v raných letech a Cato si toho nesmírně cenil. Považoval za výhodu, že má vedle sebe přítele, na něhož se může spolehnout a který s ním mluví naprosto upřímně, a ne člověka, jenž by jenom slepě plnil jeho příkazy.

„Kromě toho,“ pokrčoval Macro, „myslíš, že by ti tu tvou laskavost někdy oplátili? Že by je to třeba jen napadlo? Ani náhodou. Nemůžou nás ani cejit, a kdyby mohli, šmahem by nám všem podřezali krky. Jediný lidi, co věřej, že tady žijou nějaký vznešený barbaři, jsou ty zženštilí pisálkové v Římě, co zaznamenávají jejich krvavý skutky. Nic takovýho jako vznešený barbaři neexistuje. Jenom barbaři.“

„Myslím, že jsi na mě s vodopádem těchhle argumentů vyrukoval už dříve. Co kdybys mi teď prokázal laskavost a ušetřil si dech?“

Macro našpulil rty a sraštil obočí. „Jak je libo, prefekte.“

Připomínka Catonovy hodnosti svědčila o tom, že je Macro dotčený, a tak mladý prefekt jen tiše vzdychl a beze slova následoval svého staršího přítele. Nedaleko před sebou spatřili mezi stromy světlejší prostor a zkrátka se ocitli na cestě vedoucí lesem. Zastavili se celí udýchaní a rozhlédli se napravo i nalevo, ale po vojácích, které sem s sebou vzali z pevnosti, nebylo ani památky.

„Tohle místo vůbec nepoznávám,“ zamumlal Cato. „Předtím jsme určitě vyrazili odjinud. Muselo to být o kus dál.“

„Kterým směrem?“

Cato zvedl hlavu k vrcholu kopce a spatřil několik skalních převisů, kterých si všiml již dříve. „Doleva. Pojďme.“

Křepce vykročili po cestě lemované po obou stranách stromy, mezi jejichž větvemi se proháněl vítr. Zkrátka se cesta stočila po úbočí kopce a asi po padesáti krocích se před oběma důstojníky objevila hlídka. Jezdci čekali vedle

svých koní a jeden z nich držel kromě vlastního hřebce také dvě zvířata obou důstojníků. Pláště a boty všech mužů i boky koní byly potřísněné bahnem.

Jakmile dekurion Miro spatřil oba své nadřízené, uvedl jezdce do pohotovosti, tak aby mohli okamžitě vyskočit do sedel.

„Měl jsi pravdu, dekurione,“ řekl Cato, když dorazili k hlídce. „Máme zaděláno na problémy.“

Miro pokýval hlavou. Ulevilo se mu, že jeho velitel má na situaci stejný názor jako on. „Tvoje rozkazy, pane?“

„Zpátky do pevnosti. Jakmile tam dorazíme, popíšeme legátovi všechno, co jsme viděli.“

Miro k němu upřel tázavý pohled. „A co s tím podle tebe Quintatus udělá?“

„Do toho, jak se legát rozhodne, nám nic není, dekurione,“ odpověděl Cato, vyhoupl se do sedla a zavelel: „Na koně!“

Muži okamžitě splnili jeho rozkaz, takže se pak chvíli ozývalo hlasité supění, skřípot kůže a odfrkávání statných zvířat. Jakmile všichni uchopili otěže a uložili oštěpy do pouzder na sedlech, Cato mávl rukou vpřed a pobídl svého koně do klusu. Úzká cesta před nimi je zpočátku přiměla jet v řadě za sebou, ale po chvíli se les kolem nich roztoupil, a tak dál už pokračovali otevřenou krajinou bez omezení. Macro postupně dohonil prefekta a zařadil se vedle něj.

„Musíme kluky připravit k pochodu, pane. Pro případ, že Quintatus nařídí, abysme vyrazili na cestu.“

„Uvědomuju si to. Chci, abys sestavil úplný přehled všech našich zásob. Pokud nám bude něco chybět, zažádám o to na velitelství. Nechci zažít stejnou lapálii jako na začátku roku.“

Macro chápavě přikývl. Obě jednotky, jimž Cato velel, měly tehdy za úkol hlídat vozy s veškerými zásobami, ale příslušný důstojník odsunul jejich žádost o novou výstroj až na úplný konec pořadníku. Potřebné vybavení dostali teprve poté, co Cato zahnal zásobovacího důstojníka do úzkých a důkladně ho zpražil. Jestliže Britové Quintata přinutí znovu vytáhnout do pole, Krvaví havrani i Macronovi legionáři musejí být náležitě vybavení a mít dostatek zásob, aby zvládli náročný boj v horách.

Náhle Cato zprudka zvedl ruku a zůstal stát na místě. Než však Macro stačil zareagovat a zastavit svého koně, zvíře ušlo ještě několik kroků.

Zatímco ostatní jezdci rovněž zastavovali, Cato se předklonil v sedle a pozorně se zadíval na skalní výběžek, který se rýsoval nad cestou kousek před nimi.

„Co se děje, pane?“ zeptal se Macro.

„Tamhle se něco hýbe. Mezi těmi skalisky někdo je.“

Macro se upřeně zadíval na totéž místo jako prefekt a po chvíli si odfrkl. „Já tam –“

Než však stačil dokončit větu, mezi skalami se napřímila štíhlá postava oblečená do vlněné tuniky a napnula luk. Macro instinktivně zajel rukou k jílcí meče, ale hned nato se zarazil a pohrdavě se ušklíbl, protože si uvědomil, že proti nim stojí jen jakýsi vyzábělý mladíček.

„Koukej zmizet! Než ti vypráskám kožich!“

Římsí vojáci, z nichž rázem opadlo napětí, se nervózně zachechtali. Mladenec však vzdorovitě vykřikl cosi v místním jazyce a vystřelil. Jeho šíp zamířil obloukem k jezcům a zmizel v trávě po straně cesty.

„Drzoun jeden!“ odfrkl si Macro. „Než toho zmetka zajmeme, ukážu mu, zač je toho loket,“ prohlásil a zprudka vyrazil ke skalnímu výběžku za povzbudivého povyku několika vojáků.

Hoch mezitím vytáhl další šíp, přiložil ho k těživě a namířil na Řimana a jeho klusajícího koně.

Cato zvedl pokrčenou dlaň ke koutku úst a zavolal na svého přítele, aby ho varoval. „Macrone! Pozor!“

Druhý šíp vzlétl do vzduchu a Cato okamžitě poznal, že tentokrát mladík buď mířil přesně, anebo měl jenom štěstí, což bylo pravděpodobnější vzhledem k tomu, že se jeho cíl pohyboval. Macro sebou v sedle škubl a předklonil se, aby si prohlédl nohu, zatímco jeho kůň zpomalil do lehkého klusu a nakonec úplně zastavil.

„Do prdele... Ten malej neřád mě trefil,“ vyhrkl a z jeho tónu zaznívalo spíš překvapení než bolest. Cato okamžitě pobídl svého koně. Chlapec stál na skalním výčnělku nad nimi, ústa pootevřená údivem nad tím, co se mu podařilo. Po chvilce napjatého mlčení spustil ruku s lukem podél těla a dal se na útek.

„Za ním!“ zaburácel dekurion Miro.

Cato dojel k Macronovi, zastavil se vedle něj a okamžitě si všiml tmavého dřívku vyčnívajícího z krátkých kožených kalhot, které centurionovi zakrý-

valy stehna. Krev prýštící z rány mu stékala po noze a kapala na cestu. Macro nechápavě zavrtěl hlavou, hořce se ušklíbl a procedil skrz zaťaté zuby: „Ten malej mizera si uměl vybrat správnou chvíli. Měl z prdele kliku.“

Cato se svezl ze sedla, přistoupil k němu a prohlédl si jeho zranění. Když zjistil, že Macro stále silně krvácí, všechno se v něm sevřelo. Zároveň vnímal tmavé obrysy svých jezdců vedených Mironem, kteří projeli kolem něj ve snaze chytit mladého domorodého lučištníka. Zachoval však chladnou hlavu a nejdříve zavolal na Mirona.

„Dekurione! Toho kluka nechte být! Vraťte se všichni nazpátek!“

Jezdci neochotně zanechali pronásledování a zůstali stát na místě s očima upřenými na prchajícího chlapce, který mrštně kličkoval mezi skalami směrem k vrcholu kopce. Stíhat ho by bylo pošetilé. Mladík se mazaně držel v terénu, jenž byl pro koně nesjízdný, a i kdyby ho Římané pronásledovali po svých, jejich výstroj by je zatěžovala natolik, že by jim stejně uprchl. Cato se znovu otočil ke svému příteli.

„Musíme to krvácení zastavit, Macrone. Nevypadá to dobře.“

„Toho jsem si všimnul taky.“

Cato se zhluboka nadechl. „Víš, co teď musím udělat?“

„Tak si pospěš.“

„Dobře.“ Cato sevřel dřív v levé dlani a zpevnil celou paži. Pravou rukou pak uchopil šíp o kousek výš a napnul všechny svaly v těle. „Připravený? Na tři.“

Macro přikývl a zvedl oči vzhůru.

„Jedna...“ Bez dalšího počítání pak Cato přelomil dřív. Jeho přítel sedící v sedle zavyl bolestí a probodl ho pohledem.

„Ty mizernej podvodníku! Pane!“

Zpod zbytku šípu zabodnutého do centurionovy nohy se okamžitě vyřinula krev. Cato si rychle sundal z krku šátek, jeden cíp zasunul Macronovi pod stehno a druhý dvakrát ovinul kolem tak, aby se vyhnul čnějícímu zbytku dřívku. Byl to jen provizorní obvaz, ale stáhl jím Macronovi nohu tak pevně, jak to bylo momentálně možné. Zatímco svazoval konce šátku do uzlu, začaly se na látce objevovat tmavě rudé skvrny. „Podej mi ještě ten svůj,“ řekl a natáhl k Macronovi ruku.

Centurion si rozvázal šátek ze své mohutné šje a podal ho Catonovi, který jej použil k dalšímu ovázání nohy. Rána však krvácela dál. Prefekt

věděl, že je zle – Macro ztrácel příliš mnoho krve, a navíc velice rychle. Musel svého přítele dostat co nejrychleji do pevnosti, aby ho ošetřil posádkový lékař.

„Mirone! Chci dva tvé muže tady k centurionovi. Ať se k němu postaví každý z jedné strany a udržují ho v sedle, aby nespádl.“

Dva muži okamžitě zaujali místa po Macronově boku, ale zraněný centurion rázně zavrtěl hlavou. „Nepotřebuju žádný podělaný chůvy. Zvládnou to sám.“

„Bud' zticha a dělej, co se ti řekne,“ usadil ho Cato, vyšvihl se do sedla a uchopil otěže. Pohled vzhůru mu prozradil, že mladík, který je už o notný kus předběhl, se teď zastavil, otočil se k nim čelem a častoval je urážkami vykřikovanými pronikavým hlasem, jenž se odrážel od okolních skal. Catonovi došlo, že chlapcův řev určitě vyvolá pozdvižení v osadě a že se za římskou hlídkou co nevidět vydají tamní britští válečníci. „Musíme odsud zmizet,“ prohlásil.

Při pohledu na Macrona se ho však zmocnila nervozita. Jeho přítel ztratil tolik krve, že se kymácel v sedle a pokoušela se o něj závrať. Zakrátko se Catonova nervozita proměnila ve strach. Báł se, že vinou téhle hloupé šarvátky a mladíkova vydařeného zásahu šípem přijde o svého nejlepšího přítele. Všechno se v něm bouřilo při pomýšlení, že by Macrona nakonec připravil o život nějaký vyzábělý mladíček, když se to předtím nepodařilo ani těm nej-
uadatnějším nepřátelům impéria. To by byla nepředstavitelná ironie osudu.

„Do hajzlu. Do hajzlu,“ zamumlal Cato při pohledu na centuriona, který se mu mátožně díval očima. „Ne ty. Ne teď. A ne tady.“

„Ať tě to ani nenapadne,“ zamručel Macro. „Opovaž se dělat si kvůli tomu hlavu, mladej.“

Cato přikývl a otočil se k dekurionu Mironovi. „Zpátky do pevnosti! Za žádnou cenu nezastavovat. Jedeme!“

Kapitola druhá

„Položte ho na stůl,“ nařídil lékař, když Catonovi vojáci prošli dveřmi do nevelké ošetrovny přiléhající k velitelství. Macro mezi nimi visel, jako by z něj úplně vyprchal život. Paže měl přehozené přes jejich ramena, byl sotva při vědomí a hlava se mu bezvládně kymácela ze strany na stranu. Když Cato viděl jeho bledý obličej a nepřítomný výraz, zachvátila ho hrůza. Venku se smrákalo a trubka právě ohlašovala střídání hlídek. Každodenní rutina v pevnosti pokračovala bez ohledu na drama, které se začalo odehrávat poté, co hlídka projela tryskem hlavní bránou.

Pausinus byl jedním z mála posádkových lékařů, kteří nepocházeli z Řecka nebo z některé východní provincie, kde žilo mnohem víc lidí s lékařskými znalostmi než v Římě. Během normální vojenské služby absolvoval výcvik na ranhojiče a potom postoupil na svůj nynější post, kde působil již řadu let a získal spoustu zkušeností s ošetřováním bojových zranění, úrazů a nemocí. Na jednom konci lékařského stolu měl položený úzký kožený podhlavník, na nějž si jeho pacienti mohli položit hlavu. Mironovi muži vyzvedli Macrona na tvrdou desku a Cato pak ustoupil stranou, aby se Pausinus mohl pustit do práce.

„Sundejte mu postroj a zbroj. Boty taky. Nechte mu jenom tuniku.“

Zatímco vojáci plnili lékařovy pokyny, Macro tiše láteřil a s třesoucími se víčky pomalu otáčel hlavou zprava doleva a zase nazpátek. Pausinus mezitím vytáhl brašnu s lékařskými nástroji, vylovil z ní několik kousků a rozložil je na stoličku vedle stolu. Jakmile měl všechno připravené, zavolal na jednoho ze zdravotníků, aby mu přinesl plátěné obvazy, ocet a truhlu s bylinami. Pak přistoupil k oknu u ležícího Macrona a otevřel ho dokořán, aby vpustil do místnosti co nejvíc světla.

„Uhněte mi z cesty!“ přikázal Catonovým mužům. „Odstupte od toho stolu,“ dodal a pak kývl na jejich mladého velitele. „Ty samozřejmě ne, pane. Snaž se ale držet stranou, ano?“

Cato přikývl a stoupl si tak, aby viděl přítelovu pobledlou tvář, ale nepřekázel lékařovi ani jeho pomocníkům.

Jakmile Macro zůstal ležet na stole jenom v tunice, Pausinus sejmul zakrácené šátky, jimiž měl centurion ovázanou ránu, a hodil je do dřevěného vědra pod stolem. Chvilku si zblízka prohlížel zbytek dřívku trčícího ze stehna, ale potom se napřímil a oslovil přímo Macrona.

„Musím ti rozříznout kalhoty, jinak se k tomu zranění nedostanu.“

„To ne...“, namítl Macro ochable. „Zrovna mi v nich začínalo bejt příjemně...“

„To je směla“, utrousil Pausinus, vzal ze stoličky malé nůžky a pomalu rozstříhl koženou nohavici až k zabodnutému šíp. Opatrně ho obkroužil a pokračoval až k boku svého pacienta. Nakonec oba díly kůže roztáhl a odlepil je od pokožky. Okolí mokvajících rány, v níž vězel šíp, bylo potřísněné zaschlou i čerstvou krví. Pausinus lehce stiskl pokrčenými prsty kůži vedle dřívku a Macro okamžitě zavyl bolestí.

„Hmm. To je zlé. Vůbec nemůžu nahmátnout hrot šípu. Zaryl se hodně hluboko“, řekl Pausinus a promnul si rukou strniště na bradě. Jeden zakrácený prst mu na ní zanechal karmínový otisk.

„A jak ho chceš dostat ven?“ zeptal se Cato.

„Je to docela jednoduché, pane. Tady pomůže jenom extrakce ve směru zásahu toho šípu.“

Cato si povzdychl a zvedl obočí. „Budeš od té dobroty a vysvětlíš mi, jak to uděláš?“

„Ano, ale přitom se už pustím do práce, pane. Centurion Macro stále krvácí, takže nesmíme ztrácet čas“, odpověděl Pausinus a otočil se k vojákům stojícím opodál. „Přetočte ho na bok a pevně ho držte. Až začnu vytahovat šíp z rány, nesmí se ani pohnout. Je to jasné? Dobře! Tak se do toho dáme.“

„Já to udělám“, řekl Cato, odstrčil nejbližšího ze svých mužů stranou a chytil Macrona za ramena.

Pausinus si prefekta změřil udiveným pohledem, ale nakonec pokrčil rameny. „Jak si přeješ. Můžeme? Teď.“

Cato za pomoci obou vojáků přetočil Macrona podle lékařových pokynů na bok, tak aby měl zraněné stehno nahoře a zbytek šípu směřoval do středu místnosti.

„Pevně ho držte, ať se ani nepohne“, přikázal jim Pausinus, uchopil bron-

zový skalpel a odměřil úhel, pod nímž měl nástroj proniknout do zraněné nohy. Potom se zhluboka nadechl, zabodl hrot skalpelu do pokožky na zadní straně Macronova stehna a zajel jím do svalu. Z čerstvé rány vyrazil pramínek jasně červené krve a stekl pacientovi po kůži na stůl. Macro zavyl bolestí a pokusil se pohnout. Cato ho však pevně přitiskl k pevné desce a voják z jeho hlídky mu zároveň zatlačil na nohy. Prefekt cítil, jak se Macro pod jeho rukama třese.

„Když tolik krvácí, proč mu otevíráš další ránu?“ zeptal se lékaře.

Pausinus mu odpověděl klidným hlasem, aniž ustal v práci nebo od ní zvedl oči. „Jak už jsem řekl, hrot pronikl do velké hloubky. Kromě toho jsem vycítil, že je dost široký. Pravděpodobně jde o lovecký šíp. Kdybych se ho pokusil vytáhnout proti směru, z něhož přiletěl a zabodl se centurionovi do stehna, jen bych tím jeho zranění zhoršil a způsobil ještě silnější krvácení. Finta je v tom, že provedu řez na opačné straně stehna, přímo proti té ráně, a vytáhnou hrot ven tudy,“ odpověděl a teprve teď zvedl na chvilku oči. „Samozřejmě je to mnohem složitější, než jak ti to líčím. Nedivím se Celsovi, že si na tuhle proceduru vždycky tolik stěžoval. Jeho dílo jsi nejspíš nečetl.“

„Ale to jméno znám.“

„Znat jeho jméno není úplně totéž jako vyznat se v jeho díle,“ utrousil suše Pausinus, zatímco dál pronikal skalpelem do svalu. „Celsova *De Medicina* je stěžejní dílo, které musejí znát všichni vojenští lékaři. Většinu témat obsáhl velmi dobře, ale zkušenost z první ruky nemůže nic nahradit. Je to přesně tak, jak řekl Hippokrates: ‚Pokud se chce někdo věnovat lékařství, musí projít válkou.‘ A protože se náš pobyt tady v Británii neustále protahuje, získal jsem podstatně víc zkušeností než jiní lékaři. Rozhodně víc než většina z nich,“ dodal a kývl hlavou ke zdravotníkovi. „Takže si můžeš oddychnout, centurion je v dobrých rukou.“

Když Pausinus domluvil, vytáhl zakrvácený skalpel z rány v centurionově noze, odložil ho na stoličku a vzal do ruky sondu. „Teď přijde ta choulostivější část práce.“

Prsty levé ruky řez opatrně roztáhl a odhalil tím živé červené maso pod kůží. Z rány mezitím volně vytékala krev.

„Musíme to krvácení zastavit. Zdravotníku, naliž sem trochu octa!“

Pausinův pomocník se sklonil k ráně, vytáhl zátku z hrdla lahvičky, kterou držel v ruce, a vydatně přelil ránu i její okolí octem. Po chvilce otřel krev

i tekutinu, která se nevsákla, a další dávku octa nalil přímo do rány. Marco se po celou dobu zmítal Catonovi pod rukama a zmučeně vyl: „Kurva! To... hrozně... bolí...“

Pak ještě jednou hlasitě zaúpěl a zůstal bezvládně ležet na stole. Catonovi se v první chvíli hrůzou zastavilo srdce. „Co se stalo?“

„Jenom omdlel, to je všechno. Upřímně řečeno, ani mě to nepřekvapilo. Tvůj centurion má tuhý kořínek. Většina lidí omdlí po takovém šoku a ztrátě krve mnohem dříve než on. Ten ocet pro něj nejspíš znamenal poslední kapku,“ poznamenal Pausinus, roztáhl řez ještě o trochu víc a opatrně do něj zasunul sondu. Se zaťatými zuby chvilku pohyboval nástrojem sem a tam, a nakonec přikývl. „Našel jsem ho. Zajisti ten řez háky, aby zůstal otevřený, a pak mi podej extraktor.“

Zdravotník však váhal tak dlouho, že Pausinus rozladěně sykl: „Tamten, ten se zářezem.“

Když konečně dostal další potřebný nástroj, podíval se na Catona. „Teď to bude zajímavé. Řekl bych, že máš klidnější ruku než tenhle pošetilec,“ poznamenal a pohodil hlavou ke zdravotníkovi. „Vyměnil by sis s ním místo, pane? Potřebuju mít vedle sebe někoho, kdo dokáže zachovat chladnou hlavu.“

Cato naprázdno polkl. „Pokud ti to pomůže.“

Pomalu pustil Macrona a vyměnil si místo se zdravotníkem. Pausinus mu pak podal dva tenké chirurgické háky. „Teď musíš držet okraje řezu roztažené, abych se dostal až k hrotu toho šípu. Ne příliš, abys mu neublížil ještě víc, ale tak, abych viděl, co dělám. Je to jasné?“

„Myslím, že ano.“

Lékař si Catona přeměřil zkoumavým pohledem a tiše se zeptal: „On není jenom tvůj spolubojovník, že ne? Je něco víc. Přítel?“

„Ten nejlepší,“ odpověděl Cato. „Znám ho od té doby, co jsem vstoupil do armády.“

„Chápu. V tom případě musíš pochopit, co dělám. Jestli mu máme pomoci, nesmíme se nechat dojmout jeho utrpením. Pokud ho máme zachránit, musíme udělat to, co je nezbytně zapotřebí!“

„Rozumím.“

„Tak do práce! Rozevři tu ránu a snaž se mi nepřekážet. Já se postarám o všechno ostatní,“ řekl lékař. Když si všiml, že Cato váhá, kývl hlavou k Macronovu stehnu. „Samo se to otevřené neudrží, pane.“

„No jo, tak dobře,“ utrousil Cato, uchopil kovové háky a zachytil jimi rozříznutou kůži. Potom ji roztáhl, čímž odhalil karmínově červené maso pod ní. Pausinus okamžitě zalil řez další dávkou octa.

„Nech ruce v klidu, pane.“

Cato sevřel nástroje o něco pevněji a napnul svaly paží. Pausinus zatím opatrně obešel stůl, aby nestál v cestě světlu pronikajícímu do místnosti přes okno, a zajel do řezné rány extraktorem. Opatrně rozevíral sval a pátral po hrotu šípu. Po prvním vyšetření už předběžně věděl, kde má hledat, a tak mu to trvalo jen chvilku.

„Tak tady jsi, kamaráde!“ zvolal spokojeně. „Vidíš ho?“

Odhrnul prokrvenou tkáň a odhalil extraktorem hrot šípu.

„Skvělé,“ odpověděl Cato s žaludkem sevřeným nevolností. „Co máme podle Celsa udělat teď?“

Pausinus neodpověděl. Zasunul extraktor pod hrot, pootočil jím tak, aby ho zachytil vroubkem na nástroji, a co nejopatrněji za něj zatáhl.

„Sakra...“

„Co se děje?“

„Byl to lovecký šíp, jak jsem se obával. Hrot je plochý a opatřený ostny. Kdybych se ho teď pokusil vytáhnout, jenom bych způsobil další škody. To nevádí. Prostě použijeme jiný nástroj, že?“ Lékař odložil extraktor na desku stolu a natáhl se pro tenké štípací kleštičky. Pak opět upřel pohled do rány a nařídil zdravotníkovi, ať co nejpevněji chytí dřík šípu.

Zatímco jeho pomocník sevřel zbývající část šípu oběma rukama, Pausinus zasunul kleštičky do rány, odhrnul poškozenou svalovou tkáň a odhalil první ostrý železný osten. Stiskl jej kleštičkami v místě, kde vystupoval z hrotu, a oddělil ho od něj.

„Tak to bychom měli jeden,“ řekl, vytáhl osten, ukázal ho Catonovi a pak jej vhodil do vědra pod stolem. „Teď ten druhý.“

Lékař celou proceduru zopakoval, odložil kleště a znovu uchopil extraktor. „Teď můžeme dokončit, co jsme začali.“

Cato s téměř morbidním zanícením sledoval, jak Pausinus opět zasouvá bronzový nástroj do rány, objíždí jím plochý hrot šípu a opatrně ho zachycuje, aby mu nevyklouzl.

„A jdeme na to,“ zamumlal a začal šíp vytahovat. Železný hrot byl celý zakrvácený a nástroj z něj po chvilce sklouzl. Lékař však zrádnou část šípu

znovu trpělivě zachytil a tahal za ni tak dlouho, dokud se nevynořila z řezu mezi háky, které Cato svíral rukama. Jakmile se mu podařilo vydolovat tak dlouhý kus dřívku, že ho mohl uchopit palcem a ukazováčkem, odložil nástroje a vytrhl ho z rány. Z řezu se tak vynořilo osm palců dřevěné zakrvácené střely, která se nakonec s tichým plesknutím oddělila od rozříznutého svalu. Lékař ji zvedl k očím a napřímil se. „Velice hrozivá věčička, jen co je pravda.“

Cato přikývl a zadíval se na široký železný hrot šípu, z něhož Pausinus uštípl kovové trny. Teď už jasně chápal, proč se Pausinus rozhodl postupovat právě takhle. Kdyby se pokusili vytáhnout střelu opačným směrem, úplně by tím Macronovi zničili stehno, protože by mu zpřetrhali svaly i žíly.

„Teď to musíme vyčistit a zašít,“ oznámil Pausinus. Z truhly s bylinkami vytáhl chomáč bavlny, vložil ho do mosazné mističky a zalil octem. Když se do něj vsáklo tolik tekutiny, kolik mohl pojmout, lékař ho uchopil mezi prsty a natlačil do rozříznutého svalu. Stejně pak vyčistil i ránu způsobenou šípem na druhé straně centurionova stehna.

„Už můžeš dát ty háky pryč, pane.“

Cato opatrně uvolnil úzké bronzové nástroje a odložil je na stůl. Pausinus mezitím namočil do octa dvě houby a podal je zdravotníkovi. „Přitlač je na obě rány a drž je tam, dokud ti neřeknu, abys je uvolnil.“

„Ano, pane,“ přikývl zdravotník a převzal od lékaře obě houby.

Pausinus vstal a vyhrnul si rukávy. „Líp to dopadnout nemohlo. Povedlo se mi zabránit jakýmkoliv dalším škodám. Pokud se rána nezanítí a pokud bude centurion dostatečně odpočívát, aby se všechno mohlo zahojit, měl by být nakonec úplně v pořádku. Několik měsíců se mu s tou nohou možná bude špatně hýbat, ale to je normální. Když tě do stehna zasáhne šíp, nemůžeš nad tím jenom tak mávnout rukou. Myslíš, že se bude bránit odpočinku? Bude ochotný ležet?“

Cato se ušklíbl. „Vůbec si nedovedeš představit...,“ začal.

„No dobře, tak mu musíš nařídít, ať dělá jenom to, co mu povolím, pane,“ skočil mu lékař do řeči. „Jenom proto, že je důstojník, nemá právo ohrožovat všechno, čeho jsem svou tvrdou prací dosáhl. Pravděpodobně mu budeš muset přikázat, aby tě poslouchal na slovo, dokud se úplně nezotaví.“

„O to se postarám.“ Catonovi bylo jasné, jak se na to asi Macro bude dívat. Rozkaz je však rozkaz, a tak to jeho přítel bude muset nějak překousnout.

„Takže mu zajistím lůžko tady u nás,“ řekl Pausinus a znovu se otočil k truhle s léky. Vytáhl z ní jehlu a smotané střívko. Jakmile protáhl střívko okem jehly, sáhl ještě pro tři spínací špendlíky. „Ta rána po šípů je docela malá, takže ji budu moct zašít,“ vysvětlil Catonovi lékař. „A řez na druhé straně uzavřu těmihle spínacími špendlíky. Na těch je ze všeho nejlepší, že když si chceš prohlédnout ránu, můžeš je podle libosti vytahovat a pak zase vrátet na místo. Samozřejmě to neskutečně bolí, ale s tím nic nenadělaš,“ dodal a otočil se ke zdravotníkovi. „Dobře, můžeš sundat ty houby.“

Zdravotník přestal tlačit na Macronovy rány a hodil obě houby do džberu. Pausinus pak opatrně vytáhl bavlněné smotky napuštěné octem. „A je to!“ řekl s úsměvem. „Všechno vypadá hezky a čistě. Nevidím tu žádné krevní sraženiny. Nějaké se vždycky objeví, tomu se nedá zabránit, ale během následujících dní budeme odsávat hnis a s ním zmizí i případná sražená krev. Nebude to vůbec hezký pohled. Rána určitě zarudne. Ale to je docela normální a v rozumné míře prospěšné. Kdyby se ale zapálila příliš, znamenalo by to, že je tam zánět. Jestli se to stane...“ Lékař zamlaskal. „Možná bys měl v centurionově zájmu obětovat Asklepiovi.“

„Osobně se o to postarám.“

„Dobře. Tak to dokončíme.“ Pausinus stiskl roztrhaný sval kolem rány po šípů a probodl hrotem jehly kůži svého pacienta. „Musí se to šít tak hluboko, abychom měli jistotu, že se stehy nepotrhnají. Já používám ovčí střívko. Je dostatečně pevné.“ Po čtyřech stezích střívko odtrhl a konec zavázal. Poté obrátil pozornost k řezu na opačné straně stehna a uzavřel ho spínacími špendlíky. Potom však jeden z nich vytáhl a znovu jím probodl centurionovu kůži o kousek dál. Nakonec spokojeně přikývl. „Tak, hotovo. Zdravotníku, zavaž mu to.“

Cato sledoval, jak lékařův pomocník ovíjí nohu jeho přítele pruhem plátna. „A teď?“

Pausinus došel ke stolku na druhé straně ošetrovny, kde měl připravenou velkou mísu a džber s vodou. Důkladně si umyl ruce a přitom odpověděl na Catonovu otázku. „Teď? Teď musíme čekat, jestli se tvůj přítel zotaví. Když pominu nebezpečí, že by se ta rána mohla zanítit, určitě ho čeká spousta bolesti. Normálně bych dal svému pacientovi pár kapek šťávy z makovic. Ve východních provinciích se dají sehnat docela snadno, ale tady v Británii je mák vzácný jako nežit na Venušině zadku. Minulý měsíc jsem spotřeboval

poslední zbytek ze svých zásob. Centurion se proto musí spokojit s odvarem z kořene mandragory rozmíchaným v teplém víně. Otupí bolest a uspí ho. Pokud bude tvůj přítel spát, nebude moct tolik namáhat tu zraněnou nohu a neublíží si.“

„Za jak dlouho zjistíme, jestli se zotaví?“

Lékař si osušil umyté ruce do pruhu plátna. „Zpravidla do pátého dne. Míra zanícení nám do té doby prozradí všechno, co potřebujeme vědět. Pokud bude velké, v ráně nejspíš zůstalo něco, co tam způsobuje problém. V tom případě se budu muset znovu podívat dovnitř, opět vyčistit ránu octem, potom ještě medem rozpuštěným v teplé vodě a zase všechno zašít a uzavřít.“

„Chápu,“ přikývl Cato. „A když se žádný zánět neobjeví, mám to chápat tak, že se Macro úspěšně zotaví?“

„Vůbec ne. Pokud se neobjeví vůbec žádný náznak zánětu, skoro vždycky je to špatné znamení.“

„Vážně?“ Lékařova odpověď nedávala Catonovi smysl. „Pročpak?“

„Znamená to totiž, že zraněný sval odumírá. V takovém případě bych to ale poznal už předtím podle zápachu z rány. Pak už bych mohl centurionovi poskytnout nanejvýš co největší úlevu od bolesti, než zemře,“ odpověděl Pausinus a zůstal stát nad svým pacientem, jehož mezitím zdravotník otáčel na záda. Pak lékař zaklepal Macronovi na holeň. „Kdyby ta rána byla o něco níž, mohl bych v případě nutnosti odstranit odumřelé maso a pro jistotu i trochu toho zdravého, přerýznout kost a amputovat mu nohu. Jeho dny ve vojsku by sice byly sečtené, ale měl by aspoň slušnou šanci na přežití. Kdybychom to neudělali, určitě by zemřel. Jenomže s odumírající tkání takhle vysoko by to byl daleko tvrdší oříšek. Celá procedura by trvala déle a centurion by ztratil víc krve,“ řekl Pausinus, na chvíli se zamyslel a pak pokrčil rameny. „Takže se modleme k Asklepiovi, ať je nám nakloněný a ať se centurion Macro bez následků zotaví.“

Catona už začínalo lékařovo chování unavovat. Otočil se k Pausinovi tváří v tvář a s chladným výrazem mu řekl: „Macronovo uzdravení ti ukládám jako osobní povinnost. Zajistiš, aby na něj někdo neustále dohlížel a obstarával všechno, co bude potřebovat. Od jídla přes pití až po tělesnou hygienu. Macro je důstojník, kterého armáda potřebuje, protože by za něj jen stěží našla náhradu. Jestliže zemře, budu mimořádně nespokojený – velice

mírně řečeno. Pro bývalého vojenského lékaře pak ale ochotně najdu místo v bojové linii. Je ti to jasné?“

Pausinus nebojácně opětoval Catonův ledový pohled. „Výhrůžky nejsou zapotřebí, pane. Svoje povinnosti беру stejně vážně jako ty. A nikdy nezvyšuji jednoho pacienta před jiným. Všichni dostávají nejlepší péči, jakou jim můžu poskytnout, bez ohledu na jejich hodnotu. Na to ti dávám slovo.“

Cato v jeho tváři zapátral po jakémkoliv známce lži, ale žádnou neobjevil, a tak v něm napětí povolilo. „Dobře. Dávej mi pravidelně vědět, jak se Macronovi vede.“

„Ano, pane,“ odpověděl Pausinus a sklonil hlavu.

Cato se před odchodem ještě jednou otočil ke svému příteli a podíval se na něj. Macro stále dýchal mělce, ale už pravidelněji než ještě před chvílí, a žíla na krku mu lehce pulzovala. Cato ho lehce poplácal po rameni. „Opatruj se, kamaráde,“ hlesl.

Pak vykročil ke dveřím a opustil nevelkou posádkovou ošetrovnu. Venku pronikaly přes opevnění slabé paprsky skomírajícího slunce a na kasárenských barácích opatřených šindelovými střechami se objevovaly dlouhé stíny. Prefekt přešel na protější stranu hlavní cesty a u brány opětoval pozdrav strážím, které při jeho příchodu zvedly pravice. Jakmile dorazil k sobě do pracovny, stáhl si z ramen plášť a zavolal na svého sluhu. Thraxis – zarputile se tvářící Thrák s nakrátko zastřiženými černými vlasy – chvatně vyběhl ze své miniaturní ubikace.

„Prefekte?“

„Pomoz mi sundat zbroj.“

Cato zvedl paže, předklonil se a začal se soukat ze šupinové zbroje, kterou mu Thrák postupně vyhrnoval a přetahoval přes hlavu. Když mu pak pomohl odložit i *subarmalis* – ochrannou vestu pod brnění –, prefekt se s úlevným zamručením narovnal a protáhl si ramena. Vtom ale zpozoroval zaschlé krvavé šmouhy na kovových šupinách zbroje, a když sklopil oči, také několika dalších skvrn na svých prstech.

Macronova krev.

Chvilku mu trvalo, než zaplašil skličující obavy o osud svého přítele, ale nakonec si odkašlal a otočil se k sluhovi.

„Přines mi maso, chleba a víno. A rozdělej v koši oheň. Výstroj mi můžeš vyčistit až potom,“ řekl mu.

„Ano, pane. Přidá se k tobě i centurion Macro?“

Cato zaváhal. Na nějaké vysvětlování už byl příliš unavený. „Dnes večer ne.“

„Tak dobře, pane,“ odpověděl Thrák a nechal ho o samotě.

Cato zpočátku jenom oněměle zíral na své ruce, ale po chvílce následoval příkladu lékaře Pausina a umyl si je v červenohnědé glazované keramické míse s plastickým zdobením, postavené na nízkém stolku proti pracovnímu stolu. Použil k tomu vodu ze džbánu vyrobeného a zdobeného stejnou technikou. Odstranit z kůže zasklou krev však nebylo lehké, a tak mu nezbylo nic jiného než ji po kousíčkách seškrabovat nehtem. Když sloupł poslední šupinku, upřel pohled do špinavé vody a roztrpčeně si povzdychł. Co to Macro na napadlo, takhle se rozjet proti tomu mladému lučištníkovi? Jeho přítel v tu chvíli hodil rozum za hlavu a vzápětí za to zaplatil strašlivou cenu. Jestli zemře, bude to pro něj opravdu potupný konec. Podobný osud však potkal už bezpočet vojáků. Náhodná zranění a nemoci zahubily daleko víc mužů než přímé střety na bojišti. Jenže Cato si nikdy nedovedl představit, že by Macro odešel z tohoto světa jinak než v čele své kohorty. Nic jiného by jeho povaze neodpovídalo.

Když si osušil ruce, zamířil ke stoličce u stolu a posadil se. Protože se nedalo odhadnout, jak dlouho zůstane centurion na lůžku v péči lékaře, jeho muži potřebovali nějakého dočasného velitele. Jako nejlogičtější volba se nabízel centurion Crispus, obrovitý legionář, který měl sice impozantní vzezření, ale bohužel také nevrlou povahu. Nikdo jiný se ale momentálně na tento úkol nehodil, a tak musel Crispus jako prozatímní velitel postačit. Cato si umínil, že za ním vyrazí, jakmile se nají.

Nejprve totiž musel vyřešit jednu neodkladnou věc. Zvedl z kraje stolu jednu psací tabulku, rozevřel ji a uchopil do ruky stylus položený vedle ní. Thraxis si dal na přípravě vosku velice záležet, takže povrch tabulky byl zcela hladký, bez rýh. Cato zůstal chvíli nehybně sedět, pohled upřený na protější stěnu, a snažil se vybavit si všechno, co upozoroval v britské osadě, kterou sledovali. Jakmile si utřídil myšlenky, sklonil se k práci.

„Legátu Gaiu Quintatovi, stojícímu v čele XIV. legie, s uctivým pozdravem. Dovoluji si podat hlášení...“

Kapitola třetí

„Jak ti je?“ zeptal se Cato jednoho rána na počátku následujícího měsíce, když si přitáhl stoličku k Macronovu lůžku a posadil se na ni. Centurion ležel opřený o podhlavník vycpaný vřesem a slámou. Zraněnou nohu měl volně nataženou a Cato s radostí zaznamenal, že na plátěném obvazu nejsou žádné tmavé skvrny. Pausinus mu už před několika dny ohlásil, že žádná část rány na Macronově stehnu neodumírá. Než ji převázal čistým plátnem, vypláchl z ní za pomoci octa přiměřené množství hnisu. Macro teď užíval na lékařův příkaz jenom odvar z mandragory smíchaný s vínem a přitom měl odpočívat, aby se zcela zotavil. Kořen mandragory mu vůbec nechutnal, ale s vínem neměl nejmenší problémy.

„Jak mi je?“ Centurion si zhluboka povzdechl. „Můžu se tu ukousat nudou. Na takovýmhle místě nemá voják co dělat.“

„Pokud to není voják, který se zotavuje po zásahu loveckým šípem do stehna,“ usmál se Cato. „Kromě toho, ještě měsíc se bez tebe armáda klidně obejde.“

„To si vážně myslíš?“ zeptal se Macro se zvednutým obočím. „Doslech jsem se, že jsi místo mě nechal velet mé kohortě Crispa. Jak to zvládá?“

„Docela dobře. Oba jste ze stejného těsta, ale on není tak vlídný a okouzlující jako ty.“

„Děsná sranda,“ zamračil se na okamžik Macro, ale Cato pokračoval.

„Myslím to vážně. Crispus zvládá velení dobře. O své chlapce strach mít nemusíš. Rozhodně ti nezvlčí. Crispus je tvrdě připravuje na nadcházející tažení. A když není na cvičišti, prověřuje naskladněné příděly a stará se, abychom měli dost náhradní výstroje, vozů a tažných mezků už ve chvíli, kdy dostaneme příslušné rozkazy.“

„Tuhle část velení ať si klidně užije. Úředničina mě nikdy nebavila.“

„Patří to k povinnostem velitele, Macrone. Proč myslíš, že tě armáda platí o tolik štedřeji než řadové legionáře?“

„Já měl vždycky za to, že kvůli mé vlídný a okouzující povaze.“

Oba důstojníci se společně zasmáli. Krátce nato však Macrona veselí opustilo a v obličejí se mu objevil vážný výraz. „Takže Quintatus chce s armádou vytáhnout do hor?“

„Podle mě ano. Nebyl jsem jediný, kdo ve svém hlášení upozorňoval, že Britové shromažďují svoje válečníky do boje. Zdá se, že Deceanglové a Ordovikové uzavřeli jakýsi pakt namířený proti nám. Nepochybně ho zprostředkovali druidové. Legát vydal pokyn, aby Dvacátá a Čtrnáctá legie a šest pomocných kohort – včetně Krvavých havranů – zahájily nezbytné přípravy.“ Cato smutně mlskl. „Škoda že se k nám nebudeš moct přidat.“

Macro se posunul na lůžku a posadil se. „Ale prdlajs. Vyrázím s váma. Dokud se mi ta noha nespraví, prostě mě strčíte do nějakýho zásobovacího vozu. Když to bude nutný, můžu bojovat tak jako tak.“

Cato zavrtěl hlavou. „Už jsem vydal písemné rozkazy. Zůstaneš tady. Legát nechal poslat pro pár záložních jednotek, aby měl kým obsadit pohraniční pevnosti, zatímco potáhne se zbytkem armády proti Britům. Až se vydáme na cestu, vystřídají nás tu dvě centurie z osmé ilyrské kohorty. Jakmile se zase postavíš na nohy, převezmeš v době mé nepřítomnosti velení nad zdejší posádkou. Snaž se těm mládencům neudělat ze života hrůznou procházku podsvětím, ano?“

Macro se ušklíbl. „Osmá ilyrská? Podle toho, co jsem o týhle jednotce slyšel, je to banda budižkničemů. Sloužej v ní mladý zelenáči, invalidi a taky veteráni posbíraný z jinejch jednotek, který jenom čekaj, až císař podepíše příslušný dokumenty a oni budou moct odejít do výslužby. Bohové, stůjte při mně...“

Cato ho poplácal po rameni. „V tom případě jsi přesně ten důstojník, který je dokáže dostat zpátky do formy.“

„Cvičit vojáky umím slušně. Ale zázraky dělat nedovedu, do háje.“

„Zázraky po tobě nikdo nechce. Jenom to, abys plnil svoje povinnosti. Kromě toho sis přece stěžoval, že se nudíš. Zakrátko budeš mít práce až až.“

Jejich debatu přerušil zvuk kroků, který k nim dolehl z chodby za dveřmi. Krátce nato vběhl do ložnice pacientů zadýchaný voják z pomocné kohorty a zvedl pravici.

„Optio velící hlídkám uctivě zdraví a hlásí, že se k pevnosti blíží kolona jezdců.“

Cato vstal ze stoličky. „Odkud?“

„Od východu, pane. Jedou po cestě vedoucí z Viroconia.“

Cato se krátce zamyslel a usoudil, že by to mohli být Římané přijíždějící z pevnosti, kde byla utábořená většina armády. Mohlo však jít i o léčku. Nepřátelé totiž často využívali ukořistěné římské zbroje. „Naši, nebo nepřátelé?“

„To jsem nepoznal, pane. Zahlédli jsme je v dálce a pak se nám ztratili v mlze na dně údolí.“

„Chápu.“ Cato se podrbal na bradě. „A kolik jich bylo?“

„Řekl bych... že nejmín třicet, pane.“

„Takže nepředstavují přímé ohrožení. Dobře, vrať se na své stanoviště a vyřiď optionovi, že tam za chvíli přijdu,“ řekl Cato a otočil se s omluvným pokrčením ramen k Macronovi. „Vrátím se, hned jak to půjde.“

„Žádný obavy, pane. Já nikam neodejdu, což mě pěkně sere.“

Cato vyšel za vojákem z ošetřovny a rozběhl se na svou ubikaci, kde poručil Thraxidovi, aby mu přinesl k východní bráně zbroj, plášť a zbraně. Pak se vydal na opačnou stranu pevnosti a celou cestu odolával pokušení zrychlit do poklusu. Zastával názor, že na řadové vojáky má příznivý vliv takový velitel, který zachovává za všech okolností klidnou tvář a nenechává se ničím vyvést z míry. Když dorazil ke schodům v přízemí věže vedle brány, s potěšením kvitoval, že optio už nařizuje zbytku jednotky, aby okamžitě nastoupil. Nad pevností se rozléhalo pronikavé troubení z mosazné trubky. Tři krátké tóny, poté odmlka a následně tentýž signál. Důstojníci probouzeli hlasitým křikem a nadávkami své muže spící na ubikacích. Vojáci rozráželi dveře, vybíhali ven a navzájem si pomáhali do kroužkových zbrojí. Pak chvatně sbírali zbytek výstroje a utíkali na přidělená stanoviště podél opevnění.

Cato vyšplhal po žebříku na plošinu nad bránou a přistoupil k velícímu optionovi, který stál spolu s jedním řadovým vojákem u dřevěného hrazení. Jakmile se pozdravili, Cato obrátil pohled k cestě vedoucí z pevnosti na dno údolí. Ranní počasí bylo chladné a slunce halily mraky, takže okolní divoká krajina působila dost ponuře. Nad údolím skutečně visela hustá mlha, jak předtím tvrdil hlídkující voják. Připomínala hustý popelavý příliv obklopující vyvýšeninu s pevností. Podle Catonova odhadu by se nepřátelé mohli snadno dostat k vnějšímu obrannému příkopu na dostřel šípů, aniž by si jich

kdokoliv všiml. Otočil se k velícímu optionovi z Mironova jízdního oddílu. „Udělal jsi dobře, že jsi jednotku uvedl do pohotovosti.“

Vojákovi, jehož Cato pochválil, se mihl po tváři potěšený výraz. „Od té doby, co jsme pro tebe poslali, už jsme ty jezdce neviděli, pane.“

Na věži se pak rozhostilo ticho narušované pouze dusotem vojáků běžících po dřevěných můstcích podél opevnění. Když všichni zaujali svá místa, Cato se opřel o dřevěné hrazení a nastražil uši. V dálce zaslechl dusot kopyt a krátce nato i cinkot uzd a dalších součástí postrojů.

„Brzy už zjistíme, kdo to je,“ prohodil, ale hned nato se v duchu pokáral, že takovou zbytečnou poznámku vypustil z pusy. To má být ten velitel, který za všech okolností zachovává chladnou hlavu? pomyslel si.

Zanedlouhou na plošinu vystoupal po skřípajícím žebříku Thraxis s Catonovou výstrojí v podpaždí. S těžkým oddychováním ji odložil, pomohl svému veliteli do šupinové zbroje a přes rameno mu pověsil popruh s mečem. „A co plášť, pane?“

Cato zavrtěl hlavou. Stále upíral veškerou pozornost do mlhy.

„Tamhle!“ zvolal voják stojící vedle optiona a ukázal na cestu před bránou. Prefekt a optio se tam zadívali a po chvíli si všimli nezřetelných obrysů jezdců zahalených mlžným oparem. Cato poznal podle tvaru římskou standardu. O chvíli později se muži jedoucí v čele skupiny vynořili z mlhy a ocitli se na volném prostranství před bránou. Napjatá atmosféra na věži v prvním okamžiku polevila, ale pak si Cato všiml, že muž jedoucí kousek za standardou má na sobě pozlacený hrudní pancíř a na hlavě přilbu s chocholem.

„To je legát Quintatus.“

„Mám dát povel k nástupu čestné stráže, pane?“ zeptal se optio.

„Na nějakou parádu je už pozdě. Prostě dej otevřít bránu.“

Optio došel k zadní straně věže a zahulákal na vojáky z pomocné kohorty stojící za bránou zbudovanou z těžkých dřevěných trámů. Ti okamžitě začali za hlasitého supění otevírat vzrající vrata do pevnosti a Cato seběhl dolů a vyšel z věže.

„Všichni do pozoru!“ vyšťekl a postavil se s vypjatou hrudí k bráně. Jeho muži mezitím pevně uchopili do rukou štíty a oštěpy a seřadili se nalevo od něj. Jezdci se za hromového dusotu kopyt přirtili k bráně, ale tam zpomalili a zvolna začali vjíždět do pevnosti. Jako první dorazil oddíl legionářů na koních, který krátce nato zaujal místo po straně cesty za Catonovými vojáky

a vytvořil dokonale vyrovnanou řadu. Následoval je jezdec nesoucí legátovu osobní standartu a poté sám Quintatus s tváří zarudlou po náročné cestě chladnou krajinou. Quintatus byl služebně nejstarší ze čtyř legátů přítomných v Británii a po Ostoriově smrti převzal otěže celé provincie. Cato ho považoval za poměrně schopného vojáka. Jako mnoho jiných mužů z jeho společenské vrstvy měl však legát značné politické ambice, někdy i na úkor mužů, jimž velel.

Cato se zhluboka nadechl. „K počtě zbraň!“

Vojáci naklonili oštěpy vpřed, aby vzdali hold římskému guvernérovi Británie. Ten přehodil nohu přes sedlo a sklouzl na zem. Pak předal otěže vojákovi chránícímu jeho standartu a s uvolněným úsměvem vykročil ke Catonovi.

„Prefekte Catone, rád tě zase vidím. Jak to tady vypadá? Nějaké další známky nepřátelské aktivity?“

„Ne, pane. I když... Britové neustále posílají své bojovníky proti našim hlídkám. Snaží se je vyvádět z konceptu a držet je v šachu.“

Quintatus přikývl. „Další důkaz, že proti nám něco chystají.“

„Ano, pane.“

„A také další důvod, proč na ně musíme co nejdřív zaútočit. Než vezmou iniciativu do svých rukou. Skvělá příležitost pro tvoji jednotku, aby získala v boji další počty, že?“

Cato zůstal zticha. Do boje se dalo táhnout i z mnohem lepších důvodů než kvůli podobným počtům. Quintatus se kolem sebe rozhlédl. „A kde je tvůj rváč, centurion Macro? Určitě se už nemůže dočkat, až se bude moct vrhnout na nepřátele.“

„Centurion se zotavuje ze zranění, pane. Je na ošetřovně.“

Quintatus se zamračil. „Opravdu? Snad nejde o nic vážného.“

„Zasáhl ho šíp, pane. Ale je už na dobré cestě k uzdravení. Podle lékaře se do konce příštího měsíce bude moct pozvolna vracet do služby.“

„To je škoda. Přijde o všechnu zábavu.“

„To ano, pane,“ přikývl Cato a pokynul rukou k velitelskému bloku v srdci pevnosti. „Můžu ti u sebe na ubikaci nabídnout nějaké občerstvení?“

„To si dám rád. Hned se tam vydáme. Nejdřív bych se ale chtěl rychle podívat po pevnosti a zkontrolovat tvoje vojáky.“

Zatímco Cato s legátem kráčeli středem hlavní cesty, důstojník velící

Quintatovu doprovodů nařídil legátovým jezdcům, aby sesedli ze svých koní a dali jim napít. Nad pevností se přitom rozléhaly tóny trubky, které nařizovaly posádce celého objektu pohov. Quintatus si znaleckým okem prohlížel Catonovy vojáky a pečlivě udržovanou pevnost.

„Jak se tvým mužům daří?“

„Pane?“

„Jsou v dobré náladě? Letos se účastnili těch nejtěžších bojů a postihly je obrovské ztráty. Víím, že většinu mužstva teď tvoří čerstvě přidělení náhradníci. Můžeme se na ně spolehnout?“

Cato odpověděl až po krátkém zamyšlení. „Mají moji důvěru, pane. Všichni. Veteráni ukázali, že mají tuhý kořínek, a jdou všem ostatním příkladem. Centurion Macro i já jsme podrobili nováčky tvrdému výcviku a zatím si vedou obstojně.“

„To jsem rád,“ přikývl Quintatus, spíše pro sebe než pro Catona. „Přesně tohle jsem chtěl slyšet. Možná tě zajímá, proč jsem za tebou vyrazil na návštěvu.“

Cato se na něj zadíval. „Už mě napadlo, že se tě na to zeptám, pane.“

Legát se usmál, ale pak nasadil vážný výraz. „Z většiny pohraničních pevností mi přišla podobná hlášení jako to, které jsi poslal ty. Nepřátelé nepochybně soustřeďují svoje síly. Jsem přesvědčený, že na nás chtějí zaútočit, než do Británie dorazí nový guvernér. Takže jsem se rozhodl udeřit jako první. Zbytek ti povím, až budeme sami.“

O něco později v Catonově ubikaci položil Thraxis na stolek podnos se skleněným džbánem a dva stříbrné pohárky. Pak uctivě sklonil hlavu a nechal prefekta s jeho velícím důstojníkem o samotě. Cato nalil do pohárků víno a jeden z nich podal Quintatovi. Sám si vzal druhý pohárek a posadil se na stoličku vedle stolku. Své pohodlné křeslo přenechal legátovi. Po prvním doušku si uvědomil, že jim Thraxis určitě přinesl poslední falernské víno z jeho osobních zásob. Při představě, že teď mu už zbývají jenom džbány s laciným galským vínem, si v duchu povzdechl.

Quintatus s očividným uspokojením zvedl obočí, krátce se zadíval na pohárek a postavil ho na stůl. Pak stočil pohled ke Catonovi.

„Máme šanci zasadit nepřítelům ránu, ze které se už nemusejí vzpamatovat, Catone. Jestliže jsou tak hloupí, že shromažďují svoje válečníky a šetří nám vlastně námahu s jejich stíháním, měli bychom využít příležitost, kte-

rou nám tím nabízejí. Nemůžu ti ani popsat, jak nesmírně mě už obtěžuje, že musím neustále snášet ty nekonečné britské přepady a pronásledovat jejich válečníky, kteří nám v těchhle horách stejně vždycky vyklouznou. Takže mám v úmyslu shromáždit vojsko, napochodovat do srdce jejich území a zničit do jednoho všechny nepřátele, kteří se nám postaví. Zvláště jejich druidy. Pokud ohrozíme právě je, určitě svolají na pomoc všechny své spojence. Tím nám ušetří práci s jejich chytáním.“

„To znamená zničit sídlo druidů na Moně, pane.“

„Proto jsem vydal rozkaz jedné námořní eskadře, aby na nás počkala na břehu a podpořila útok na ostrov. Až bude po všem, z Deceanglů se stane jen vzpomínka na minulost. Z povrchu země tak zmizí i poslední stopy druidů a jejich posvátných hájů.“ Legát se odmlčel, aby svým slovům dodal na váze. „Jakmile se Silurové a Ordovikové doslechnou o osudu svých spojenců ze severu, požádají o mír. Pak konečně zavládne v provincii klid a bezpečí.“

Cato pomalu protočil v ruce pohárek s vínem. „Se vši úctou, pane, o totéž se už pokusil Ostorius. Jenomže místo aby nepřátele vyděsil a přiměl je k vyjednávání, jenom je utvrdil v odhodlání dál nám vzdorovat.“

„To bylo v době, kdy se mohli spoléhat na Caratacovy vůdcovské schopnosti. Teď, když je Caratacus pryč, nemají už kmeny nikoho, kdo by je spojoval.“ „Kromě druidů.“

„Ano, to je pravda, ale měl jsem na mysli konkrétního člověka, za něhož by se mohli postavit. Někoho s obrovským charismatem, kdo by ty barbary přiměl, aby se aspoň na čas přestali sápat jeden druhému po krku a místo toho zaútočili na nás. Když příkladně skoncujeme s Deceangly, možná si ostatní kmeny na ostrově uvědomí, že mají jenom dvě možnosti – podvolit se vůli Říma, anebo být vyhlazeni.“

Cato se nervózně smál. „Vyhlazení? To nemyslíš vážně, pane. Nebo ano?“

Quintatus chladně opětoval jeho pohled. „Smrtelně vážně, prefekte. Vyhlazení do posledního dítěte a zvířete.“

„Ale proč?“

„Někdy zabere jenom ta nejtvrďší lekce.“

„Ale co když ta lekce bude mít úplně jiný výsledek, než zamýšlíš, pane? Koneckonců, nepokoušel se o totéž i Ostorius? Jenom tím ale ještě víc rozmýchal nenávist vůči Římu.“

„Ostorius neměl odhodlání dovést svůj plán do konce. Nebo ho možná

příliš zmáhalo vyčerpání. Kdyby byl mladší, třeba by všechno dopadlo jinak. Zatím se ale zdá, že si osud vybral mě, abych pokračoval v Ostoriově odkazu. Ať už jsou ale okolnosti jakékoliv, jsem pevně rozhodnutý, Catone. Možná se tím připravíme o možnost napěchovat si kapsy prodejem zajatců do otroctví, ale co naplat. Když se na to podíváme ze širšího hlediska, smrtelná dávka krutosti může ostatní kmeny přesvědčit, že další odpor je zbytečný, a v konečném důsledku zachránit mnoho životů.“ Quintatus se podrbal na bradě. „Dokonce i těch britských. Připust', že je v tom jistá logika. Tak inteligentní muž jako ty to jistě chápe.“

Cato se krátce zamyslel. Důvody pro podporu takového řešení tu byly, ale přesto mu legátův plán připadal zbytečně krutý. Kromě toho by pro budoucnost vztahů mezi Římem a obyvatelstvem nové provincie bylo lepší nevystavovat domorodce příliš velkému utrpení a radši se je pokusit získat na svou stranu. Jenomže Cato byl voják a složil přísahu věrnosti císaři a všem, které se panovník rozhodne jmenovat jako jeho nadřízené.

„Ano, pane. Chápu to.“

„Dobře.“

Oba pak zamyšleně upili víno ze svých pohárků a Cato se v duchu vrátil k jedné své dřívější otázce, na niž dosud nedostal uspokojivou odpověď. Rozpačitě si odkašlal. „Pane, jestli jsi to chtěl oznámit všem svým polním velitelům, mohl jsi je svolat k sobě na velitelství. Proč jsi sem tedy přijel osobně? Pokud se můžu zeptat?“

Quintatus se pousmál a zvedl pohárek, jako by chtěl Catonovi připít. „Tvoje obezřetnost ti slouží ke cti, Catone. A nemyslím to ironicky, ber to ode mě jako pochvalu. Na vojáka z povolání velice dobře vnímáš spleť zákoutí politiky. Pověz mi, proč si ty osobně myslíš, že jsem za tebou přijel?“

Cato cítil, jak se mu zrychluje tep. Legát znal jeho i Macronovu minulost a věděl, že pracovali jako zvědové pro císařova osobního tajemníka Narcissa. Zjistil to díky tomu, že sám plnil podobnou úlohu pro tajemníka zapřísáhlého nepřítele, císařského sluhu Pallase. Oba propuštěnci už řadu let soupeřili o převahu na císařském dvoře a nyní, když už Claudia opouštěly síly, bylo jen otázkou času, než Pallas dopomůže na trůn Neronovi, který byl jeho favoritem v následnickém boji o trůn. Narcissův a Pallassův smrtící souboj pokračoval i tady, na samém okraji říše. Catonovo a Macronovo přidělení na nebezpečné místo hned po návratu do provincie nebyla náhoda,

nýbrž záměrný tah z popudu legáta Quintata, jemuž to uložil právě Pallas. Cato však doufal, že díky svému a Macronovu podílu na vyřešení problému v odlehle pevnosti Bruccium a na lapení britského vůdce Carataca nastalo mezi nimi a Quintatem tiché příměří.

„Nemám tušení, pane.“

„Ale no tak. Teď jsi mě zklamal. Napadlo mě, jestli nebudeš mít strach, že jsem ti přijel nějak uškodit. V tomhle ohledu tě můžu naprosto uklidnit. Kvůli tomu jsem nepříjel. Právě naopak. Přivedlo mě sem hned několik důvodů. První je čistě vojenský. Chtěl jsem si osobně prověřit, jak jsou tvoji muži připravení na nadcházející tažení. A výsledek mě potěšil. Obě tvé kohorty jsou v dobrém stavu. O jiných posádkách, které jsem v posledních dnech navštívil, se to říct nedá. Druhý důvod se už týká tebe osobně, prefekte Catone.“ Quintatus postavil pohárek na stůl, založil ruce na hrudi a upřeně se zadíval mladému prefektovi do očí. „V minulosti jsme několikrát stáli proti sobě.“

„To je mírně řečeno, pane.“

Legát se zamračil. „Všichni někomu sloužíme. Ty jsi musel pracovat pro Narcissa, a já se nechal přesvědčit k práci pro Pallase. Požadavky těch, kdo nás vodí na nitkách, jsme prozatím uspokojili.“

„Mě na nitkách nikdo nevodí,“ ohradil se rázným tónem Cato.

„Opravdu si to myslíš? Skutečně? Teď jsi mě vážně zklamal. To ale nechme stranou – chci ti vysvětlit, co tím nadcházejícím tažením skutečně sleduju. Takže mě prosím poslouvej.“ Quintatus znovu zvedl pohárek a zapřel se do opěradla Catonova křesla. „Situace v Římě se velmi brzo změní. Císař Claudius je velice starý. A starým mužům se občas stává, že poměrně nečekaně skonaají. Lidé to většinou přičítají přirozeným příčinám. Čehož využívají ti, kdo chtějí proces umírání urychlit. Pokud mě chápeš.“

Až příliš dobře, pomyslel si Cato. Před několika lety se s Macronem zapojili do tajného plánu na ochranu císaře Claudia před vrahy, kteří měli proniknout do císařského paláce. Jak oni dva, tak i císař vyvázli živí jen s velkým štěstím.

„Za přirozené příčiny se teď v paláci považují i jed a bodné rány dýkou. Je to chyba, ale taková je situace. Zatímco spiklenci už nepochybně plánují, jak císařovu smrt uspíšit, tvůj pán se přetahuje s mým o to, komu se po Claudiově skonu podaří posadit na trůn vlastního kandidáta. Okolnosti prozatím nahrávají Pallasovi a jeho favoritovi Neronovi, ale kdo ví? Narcissus možná

vymyslí, jak by se dalo zařídit, aby se císařem stal Britannicus. Tajemníkovi samozřejmě nahrává fakt, že jeho oblíbence zplodil přímo Claudius. Jenomže Nero má svou matku Agrippinu a ta děvka je schopná jakékoliv špinavosti, aby dosáhla svého. Narcissus nás však může ještě překvapit. Je sice zahnaný do kouta, ale právě v takových situacích představuje největší nebezpečí. Máš štěstí, že stojí na tvé straně.“

Cato potlačil hořký úšklebek. „Štěstí? Neměli jsme s Macronem na vybranou. Museli jsme dělat, co nám Narcissus nařídil, a on nás jen znovu a znovu vystavoval nebezpečí.“

„Nejde o nic, na co bys už nebyl zvyklý. Jsi koneckonců voják.“

„Ano, pane. A i když jsem ochotný obětovat život za Řím, za toho hada Narcissa rozhodně ne.“

„To je vznešená a chvályhodná zásada. Jako mnoho jiných zásad je ale naprosto odtržená od skutečnosti, ve které se často ocitáme, nemám pravdu? Kromě toho je mnohem lepší mít takového hada, jako je Narcissus, na své straně, než aby se ti snažil zakousnout do krku. Něco jiného by tvrdil jenom hlupák, což ty nejsi.“ Quintatus před Catonem pozvedl pohárek, vyprázdnil ho a pak ho prudce, s hlasitým bouchnutím postavil na stůl. „Takže teď ti povím, co se mi honí hlavou. Naskýtá se mi tu příležitost. Nový guvernér dorazí do Británie až za několik měsíců. Mám tedy dost času, abych na naše nepřátele zaútočil a nadobro je rozdrtil. Mám v úmyslu zlikvidovat Deceangly, obsadit Monu a vymazat druidy z povrchu země. A až z něj zmizí, nezůstane tu nikdo, kdo by mohl rozdmýchávat odpor mezi kmeny. Já ty barbary přinutím, aby se mi podřídili. Vítězství bude moje. A jelikož se mám napřesrok vrátit do Říma, přijde mi náramně vhod, když za sebou budu mít úspěšné tažení. Za předpokladu, že Nero skutečně nastoupí na trůn po svém adoptivním otci a Pallas zůstane nejdůležitější šedou eminencí na dvoře, mě čeká strmě stoupající kariéra. Jako všichni mocní muži však potřebuju spolehlivé stoupence. Zdatné muže s příkladnými záznamy a s potřebnými schopnostmi a zkušenostmi. A ty jsi přesně ten člověk. Stejně tak tvůj přítel Macro. Bylo by mi ctí, kdybych vás mohl považovat za své spojence.“

„O tom nepochybuju.“

Quintatus v prvním okamžiku ztuhl a potom pokračoval tiše, hrozivým tónem. „Prefekte, tenhle tvůj licoměrný postoj se mi vůbec nelíbí, takže si dovolím připomenout ti jednu důležitou věc. Je téměř jisté, že až Nero nastoupí

na trůn, Narcissus jako jeden z prvních padne za obět proskripcím. Znáš Pallase dobře, a tak vím, že spolu s ním nechá zlikvidovat i jeho stoupence.“

„Já nejsem žádný Narcissův stoupenec.“

„Klidně tomu věř, ale Pallasův pohled na tebe se tím nezmění. Ty a Macro jste pro něj jenom dva bezvýznamné detaily. Nebude ztrácet čas úvahami, jestli dělá správnou, anebo špatnou věc. Vaše jména se ocitnou na jeho seznamu, a až nadejde čas, dorazí do Británie příkaz k vašemu zadržení a popravě. A bude s vámi hotový. Zůstane však ještě jedna drobnost. Pokud se nepletu, máš manželku. Jestliže tě Pallas označí za zrádce, nechá ti zabavit všechny majetek. Tvé manželce nic nezůstane. Nezapomínej na to.“

Quintatus se nakrátko odmlčel, aby dodal svým slovům náležitý důraz, a potom pokračoval o něco vlídněji. „Kdybyste ale začali pracovat pro mě, mohl bych se za vás přimluvit. Zajistil bych, aby se Pallas dozvěděl, že už Narcissovi nesloužíte a že je na vás spolehnutí. Tím by byla pojištěná i vaše věrnost Pallasovi a Neronovi. Vaše šance by se samozřejmě nesmírně zlepšily, kdybyste zašli ještě dál...“

Cato chápal, co se mu Quintatus snaží naznačit. „Kdybychom předstírali věrnost Narcissovi, a přitom pomáhali tobě a Pallasovi při jeho zničení?“

„A proč ne? Sám jsi řekl, že ten člověk je had. Mnohokrát vás ohrozil na životě. Nic mu nedlužíte.“

„Stejně tak nic nedlužím Pallasovi nebo tobě.“

Legát se zasmál. „To tvrdíš teď. Za rok či dva bude všechno vypadat úplně jinak a vy pak budete ještě vděční za moji ochranu. Nejen vás dvou, ale i tvé rodiny.“

Cato cítil, jak se mu nervozitou stahují útroby. „Chceš vyhrožovat mojí rodině?“

„Právě naopak, nabízím jí ochranu. Ti, které milujeme a kvůli nimž jsme připraveni se obětovat, bohužel mnohdy představují naši Achillovu patu. Pokud chceš někoho ovládat, musíš získat kontrolu nad jeho strachem. Vůbec to neříkám rád. Jak už jsem se ale zmínil, jenom ti vysvětluju situaci. Jak s tím naložíš, je jenom na tobě.“

„Ve skutečnosti se ale svobodně rozhodnout nemůžu,“ řekl tiše Cato. Musel se usilovně přemáhat, aby nevybuchl vzteky. „Nebo ano?“

Quintatus lehce zavrtěl hlavou. „Bohužel ne. Jestli tě to utěší, Pallas sleduje i moji rodinu. Jednou za mnou přišel na návštěvu, stejně jako teď já k tobě,

a přednesl mi tutéž nabídku. A vyslovil i tutéž hrozbu. Od té doby musím dělat všechno, co po mně chce. Stalo se to před deseti lety, v době, kdy Pallas ještě stoupal po kluzkém žebříku úspěchu.“

„Ty ses ale rozhodl, že přinejmenším jeden jeho rozkaz nesplníš, a nezlikvidoval jsi nás.“

„Vážně si to myslíš? Poslal jsem vás do Bruccia, protože jsem předpokládal, že tam na vás čeká jistá smrt. Vy jste ale i přes chmurné vyhlídky zůstali naživu. Za to máte můj obdiv. Bylo by nešťastné, kdybych vás musel nechat přímo zabít... No tak, Catone. Určitě chápeš, jak se věci mají. A je ti jasné, že nemáš jinou možnost. Rozhodně žádnou bezbolestnou.“

„Tomu rozumím,“ připustil Cato.

„Chápu, proč je ti to tak nepříjemné. Ale nakonec se přes to přenesesh. O to se postará vědomí, že žádná volba není skutečně svobodná. Zbývá jen jediná věc – přizpůsobit se a přežít. Koneckonců, neučí nás život právě tomuhle?“

Quintatus čekal, že mu Cato odpoví, ale prefekt byl tak rozčilený a plný hořkosti, že se neodvažoval vypustit z úst žádnou poznámku. Toužil nějak vyvrátit argumenty, které před něj Quintatus kladl. Zoufale si přál zachovat se zásadově a vzepřít se vůli mocných mužů, kteří rozhodují o osudech jiných lidí. Upřímně si přál žít ve světě, v němž mají čest, poctivost a úspěch větší cenu než úlisnost, chamtivost a ambice. Teď však dostal další důkaz, že jeho tužby nikdy nedojdou naplnění. Přes všechno, čeho dosáhl, přes všechny vítězné bitvy a ocenění, jichž se mu dostalo, jeho život stále závisel na libovůli lidí Pallasova typu. Přitom to ani nebyli skuteční Římané, pouze propuštěnci, kteří se naučili hrát na lacinou píšťalu a trefovat se do noty svému pánovi. Catona navíc tížilo vědomí, že je kvůli svému manželství s Julií vůči jejich machinacím ještě zranitelnější než dřív. I jejich dítě se časem stane nedobrovolným rukojmím ve smrtící politické hře, která byla pro obyvatele císařského paláce stejně přirozená jako pro jiné lidi dýchání.

Cato vzdychl.

„Očividně jsi rozumný člověk,“ poznamenal soucitně Quintatus. „To je dobře. Nikdo by si neměl zvolit smrt jenom proto, že mu chybí rozum. Teď tě nechám o samotě. Potřebuješ trochu času, abys mohl zvážit všechno, co jsem ti řekl, a přijmout to. Znovu si promluvíme, až na to budeš připravený. Děkuju ti za víno.“

Quintatus vstal od stolku a Cato ho následoval. Neformální ovzduší, které provázelo jejich předcházející rozhovor, už vyprchalo a legát se opět stal Catonovým náročným a přímočarým velícím důstojníkem.

„Pozitíři dorazí do pevnosti náhradní posádka. Jakmile se tady objeví, okamžitě se vydáš se svou jednotkou do Mediolana. Tam se připojíš ke Čtrnácté legii, vyčleněným oddílům z Dvacáté a dalším pomocným kohortám, které jsem vybral pro nadcházející tažení. Jelikož celou operaci budu řídit já, Valens převezme velení nad Čtrnáctou legií a prefekt tábora Silanus bude velet Dvacáté. Mám v úmyslu zahájit akci za pět dní. Napochodujeme do hor, vypálíme do základů každé nepřátelské sídlo, na které narazíme. Zároveň vypátráme a rozprášíme jejich vojsko a zlikvidujeme všechno živé, co nám zkržší cestu. Totéž pak uděláme i na Moně. Až do Británie dorazí nový guvernér, v provincii už bude vládnout pořádek. Nezůstane tu nikdo, kdo by zpochybňoval nadvládu Říma. A především, Ostoriiův nástupce si už nebude moct přisvojit zásluhy na žádných dalších ziscích. Ty budou patřit pouze mně a mým stoupencům. Je ti to jasné, prefekte Catone?“

„Ano, pane.“

„Tím jsem řekl všechno, co jsem chtěl. Uvidíme se v Mediolanu.“

Kapitola čtvrtá

„Hmm, teda od pohledu to není žádná sláva,“ zamručel Macro při pohledu na krátkou kolonu mužů vstupujících do pevnosti. „Tak nanicovatou bandu ubožáků jsem snad ještě neviděl. Tahle mizerná osmá ilyrská se nehodí ani na to, aby drhla latríny. Jestli nás nepřátelé napadnou, až budeš pryč, jsme s takovouhle posádkou ztracený. To by poznal i slepej.“

Centurion seděl na lavičce před velitelským blokem, berli opřenou vedle sebe o zeď. Odpoledne se chýlilo ke konci. Ačkoliv celý den svítilo slunce, teď k večeru se rychle ochlazovalo, takže oba důstojníci měli na sobě tlusté vojenské pláště. Cato stál na cestě vedoucí z jednoho konce pevnosti na druhý, rukou si clonil oči a v duchu rovněž hodnotil novou posádku. Na ilyrskou kohortu skutečně nebyl kdovíjaký pohled. Muži se ani nesnažili předstírat, že pochodují v jednotném tempu, a jejich matná zbroj prozrazovala, že jí nevěnují náležitou péči. Někteří vojáci měli prilby na hlavách, ale většina si je zavěsila na opasek nebo na hůl opřenou o rameno. V čele kolony kráčel malý tělnatý důstojník, jehož povislé zarudlé tváře byly protkané drobnými žilkami. Tenhle člověk se očividně rád napije, pomyslel si Cato.

Měl velice špatnou náladu. Náhrada za nynější posádku měla dorazit kolem poledne, aby se jeho jednotka mohla připojit ke zbytku armády, která se shromažďovala v Mediolanu, vzdáleném dva dny pochodu od pevnosti. Thrákové a legionáři spadající pod jeho velení si už pečlivě připravili na cestu hole se zavěšenou výstrojí a za obranným valem čekala kolona vozů se zásobami. Zbývalo jenom zapráhnout do nich mezky. Těm vojáci nasadili postroje dokonce už krátce před polednem, aby pak všechna zvířata mohla co nejrychleji zaujmout svá místa. Když se ve stanovenou hodinu Ilyrové neobjevili a nedorazili ani o dvě hodiny později, Cato neochotně nechal odvést mezky zpátky do stájí a s nimi i koně, na něž měli usednout jeho jezdci. A vzhledem k tomu, že se mohli vydat na cestu nejdřív následující ráno, zavelel vojákům k rozchodu.

Ted' pomalu došel do středu cesty a zůstal tam čekat na centuriona velícího kohortě. Zbytek nových příchozích se mezitím rozléval po otevřeném prostranství mezi opevněním a kasárnami.

Centurion se dokolébal před prefekta, sklonil hlavu na pozdrav a vyslal ke Catonovi úsměv, při němž odhalil, že mu chybí několik zubů. „To mě podrž,“ zasípal. „Tomu říkám pochod, pane. Už jsem myslel, že sem do setmění nedorazíme.“

„Narovnej se!“ vyštl Cato. „A podej hlášení jako voják.“

Tloušťíkovi spadla údivem brada. Pak se ale vzpamatoval, zarazil do země svou centurionskou hůl a vypnul hrudník. Nešťastným vedlejším účinkem tohoto pohybu byla skutečnost, že tím vystrčil své objemné břicho, takže vypadal jako obrovské vejce. Tohle přirovnání bylo o to výstižnější, že centurionovy tváře plynule přecházely v tlustý krk a ten zase v oplácaná ramena. Ano, pomyslel si Cato. Vejce. Hodně tlusté vejce.

Důstojník se nadechl a představil se. „Marcus Fortunus, pátá centurie osmé ilyrské kohorty, pane! Ve vyčleněné službě. Tady jsou moje rozkazy, pane.“ Sáhl do brašny na boku a vytáhl z ní voskovou tabulku. Cato ji rozevřel a rychle přejel pohledem vyryté poznámky. Rozkazy napsané podle zažitých zvyklostí ukládaly Fortunovi dovést dvě centurie do určené pevnosti, kde budou až do dalších rozkazů sloužit jako dočasná posádka. Podepsal je legátův velitel štábu a sám legát je stvrdil otiskem svého pečetního prstenu. Prefekt zaklapl tabulku a vrátil ji centurionovi.

„Marcus Licinius Cato, prefekt druhé thrácké jízdní kohorty a velitel této pevnosti. Jdeš pozdě. Čekali jsme tě kolem poledne.“

„Cesta nebyla moc schůdná. Navíc nás zdržovali civilisti.“

„Civilisti?“ Cato se zadíval přes centurionovo rameno k bráně. Za posledními vojáky, kteří právě vcházeli do pevnosti, se vlekl shluk žen a dětí a za nimi se kodrcalo několik vozů tažených mezky.

„Jupiter ochraňuj!“ odplivl si Macro. „Co to kurvadrát znamená?“

Fortunus se s nemalou námahou ohlédl přes rameno. „Některý muži mají ve Viroconiu rodiny. A pár vysloužilých veteránů ještě poskytuje některým mým mužům různé služby. Dohromady jich ale není ani celá stovka. Takle pevnost je postavená tak, aby pojmula tisíc mužů, takže místa je tu dost. Kromě toho to prospívá morálce,“ řekl Fortunus a nejistě se na Macrona zadíval – očividně váhal, jestli se k němu má chovat jako k nadřízenému.

Macro měl totiž na sobě jenom obyčejnou tuniku a plášť bez jakéhokoliv označení hodnosti.

Macro učinil Fortunovu váhání rychlý konec. „Centurion Lucius Cornelius Macro, čtvrtá kohorta Čtrnáctý legie. Po dobu, co tu prefekt nebude, tady velím já.“

„Ty že tu velíš? Měl jsem za to, že velet budu já... pane.“

„Tak teď už víš, že nebudeš,“ prohlásil Cato. „Centurion Macro se zotavuje ze zranění a během následujícího tažení nemůže stát v čele své kohorty. Proto zůstane tady.“

„Teď toho lituju ještě víc,“ procedil Macro skrz zaťaté zuby.

Fortunus zavrtěl hlavou. „Je mi líto, pane, ale moje rozkazy zní jasně. Během tvojí nepřítomnosti mám převzít velení nad pevností. Tak to řekl velitel legátova štábu,“ prohlásil neoblomně a poklepal si rukou na brašnu. „Sám jsi to viděl.“

Cato pokynul rukou k nevzhledně působícím příslušníkům ilyrské kohorty a posledním plahočícím se civilistům. „Nehodlám ponechat předsunutou pevnost v rukou muže, který velí takové spodině. Moje rozhodnutí platí. Pokud se ti to nelíbí, můžeš si stěžovat u legáta.“

„Ale... ale ten se už chystá vyrazit do hor,“ namítl Fortunus. „Než odpoví, může to trvat i několik měsíců.“

„To není můj problém,“ vyštěkl Cato. „Do té doby se budeš řídit mými rozkazy. A mně i centurionu Macronovi začneš říkat ‚pane‘, kdykoliv nás oslovíš. Je to jasné?“

„Ano, pane.“

„To už je lepší.“ Cato zaletěl pohledem k novým příchozím, kteří zaplnili prostor před bránou. „Zatím odveď své muže a civilisty do stájí na druhé straně pevnosti.“

„Do stájí?“ Fortunus protáhl obličej. „Pane, já –“

„Kvůli tvojí nedochvilnosti potřebujeme kasárna ještě jednu noc. A naši koně zůstanou ve svých lepších stájích. Ty a ostatní si zaberte místa, která zbudou. A můžete být rádi, že vás do našeho zítřejšího odchodu nenechám nocovat před pevností. A teď už všechny svoje lidi odveď, ať se na ně nemusím dívat,“ zavelel Cato.

Fortunus zvedl pravici, otočil se a zamířil ke svým mužům, zatímco ho Cato s Macronem provázeli zachmuřenými pohledy.

„Tak tohle je ta nejubožejší napodobenina vojáka, jakou jsem kdy ke svý smůle potkal,“ poznamenal tiše Macro.

Cato zvedl obočí a přejel svého přítele rychlým pohledem. „Vážně? A co ten vyzábělý nováček, který tehdy v Germánii vstoupil do Druhé legie? ‚Usmrkanec nedomrlá‘ – právě takhle jsi ho nazval, pokud se dobře pamatuju.“

Macro pokrčil rameny. „Protože přesně takovej byl. Doslova. Ale nakonec se předvedl docela dobře. Armáda z něj udělala obstojnýho vojáka.“

„Děkuju za takovou vynucenou chválu.“

„Ode mě žádnou chválu nepotřebuješ. O tu se postará všechno, co máš od té doby v záznamech.“

Catonovo nitro se na okamžik zavlnilo nervozitou. Nikdy nedokázal být skutečně hrdý na své úspěchy. Měl pocit, že za ně vděčí především vrtkavé přízni štěstí, a proto si za ně nezaslouží ani žádnou chválu – stejně jako všichni ostatní, jimž někdy štěstěna přihrála úspěch. Po chvilce si odkašlal.

„Až odjedu, budeš mít příležitost toho Fortuna a jeho muže jaksepatří vycepovat a dát jim pořádně do těla. To by tě mělo zaměstnat.“

„Tuhle bandu?“ uchechtl se trpce Macro. „Vidím to dost bleed. Budu považovat za štěstí, když pevnost zůstane po konci tažení vcelku a obyvatelná.“

Část dosavadní posádky vyšla z ubikací, aby si prohlédla své náhradníky. Někteří věnovali Ilyrům pobavené úsměvy, jiní je bodře popichovali a nováčky jim všechno stejnou měrou opláceli. Dalšímu pošuchování zabránil Fortunus, který svým mužům zavelel, aby se seřadili. Schválně přitom hulákal tak nahlas, jak mu síly stačily – podle Catona však ne kvůli tomu, že by chtěl své muže motivovat, ale protože se snažil udělat dojem na nadřízené důstojníky. Jeho vojáci se došourali do řady, opřeli o zem oštěpy a čekali, až se k nim přidají poslední druhové přibíhající z houfu civilistů.

Macro pootočil hlavu a odplivl si do škarpy, která se táhla kolem velitelských stvů. „I opice bych naučil vojenskému drilu líp než tuhle podělanou sebranku. Takovou ostudu snad armáda nikdy nezažila.“

„No, teď už jsou jenom tvoji, kamaráde.“

„Pěkně děkuju.“

Cato se ušklíbl. „Prostě dohlédni, ať se jim nic nestane. A postarej se o mou pevnost. Ale hlavně si dávej pozor, abys co nejmíň zatěžoval tu zra-

něnou nohu. Chci tě mít co nejdřív zpátky ve formě a připraveného vrhnout se na nepřátele. Jak se to s ní vůbec vyvíjí?“

Macro si poklepal na stehno těsně nad obvazem. „Jizva se hezky hojí. Ale sval pod ní mě bolí jako svině. Pořád mám pocit, jako by mi ho něco roztahovalo do všech stran. Pořád tu nohu nemůžu moc zatěžovat, a navíc je tak ztuhlá, že když někam jdu, kulhám jako suburská štětká po dvojitém šichtě.“ Centurion si povzdechl. „Už jsem přežil i horší zranění. Žádný z nich ale nebylo tak potupný, protože tohle mi způsobil úplně mladý fracek. Ale měl koule, že si na něco takového troufnul, to se mu musí nechat.“

„Jemu i všem ostatním barbarům v těchhle horách,“ prohodil Cato. Jakmile znovu pomyslel na nadcházející tažení, propadl pochmurné náladě. Nynější roční doba se vůbec nehodila na zahájení velké vojenské výpravy. Až se armáda vydá na cestu, podzim se přehoupne do druhé poloviny a zdejší časté deště zakrátko učiní půdu prakticky nesjízdnou. Nemluvě o soužení, které čeká pěchotu, až se začne brodit vazkým bahnem, které pokryje místní cesty, jakmile je rozryjí kopyta koní, kola vozů a boty římských vojáků. Místní válečníci budou díky svým znalostem zdejšího terénu ve výhodě a nepochybně se pokusí pokračovat v neustálých přepadových akcích, které jim během minulých bojů přinesly tolik úspěchů.

Pokud však legátův záměr rozdrtit Deceangly a druidy hrubou silou přinese kýžený výsledek, mohlo by vojsko oprávněně doufat, že se vrátí do svých posádek ještě předtím, než v Británii zavládnou krátké a studené zimní dny. Catona už teď za chladného a vlhkého počasí pobolívala ruka, kterou mu na začátku roku probodl rovněž šíp. A když si teď promnul bílou vystouplou jizvu na jejím hřbetu a na dlani, ucítil důvěrně známé brnění, které zasahovalo až k loktu.

Macronovi neuniklo, že jeho přítel sraštil tvář. „Pořád tě zlobí ta ruka, pane?“

Cato svěsil paže podél těla. „Jenom přemýšlím.“

Rychle se rozhlédl, aby se ujistil, že je nikdo nemůže slyšet. Člověk, který k nim stál v tu chvíli nejbližší, byl strážný hlídkující před vchodem do velitelství, ale Cato přesto pro jistotu ztišil hlas. „Nechal sis už projít hlavou tu záležitost, o které jsem ti řekl?“

„To o Quintatovi? Jo, promejšlel jsem to. Ale po všem, co jsme si zaku-

sili s Narcissem, nemám nejmenší chuť zase se spolčovat s nějakým dalším pletichářem.“

„Já taky ne. Jenomže nejspíš nemáme na vybranou. Quintatus to vystihl naprosto přesně. Narcissova hvězda pohasíná. Zakrátko nám už nedokáže poskytnout žádnou ochranu. Nebude schopen ochránit ani sám sebe.“

„Až se ten had bude muset bodnout svým vlastním mečem, rozhodně se kvůli tomu nezhroutím. Dokonce bych mu s radostí podal zbraň. Nebo ho zapáchnul sám, kdyby na to neměl koule.“ Při pomýšlení na takovou poslední službu se Macro zlověstně pousmál.

„Narcissův osud mi těžkou hlavu nedělá,“ namítl Cato. „Bojím se o nás. A o ty, kteří jsou na nás závislí.“

„O Julii mít strach nemusíš. Její otec by se o ni postaral. Sempronius je v senátu dost oblíbenej, takže si ho Pallas jen těžko dovolí proti sobě poštvat.“

„Taky v to doufám. Jenže Pallas podle mě není člověk, který by se rozpačkoval nadělat si v senátu nepřátele. Aspoň dokud mu poprává sluchu císařova manželka a dokud má šanci posadit po Claudiovi na trůn Nerona. A i když se mi hnusí pomýšlení, že bychom se dali do Quintatových služeb, přinejmenším teď je to rozumné. Jestliže Pallas nakonec z nějakého důvodu upadne v nemilost, můžeme všechny vazby s legátem zpřetrhat.“

Macro dlouze vzdychl. „Jenomže my bysme měli žít úplně jinak, Catone. Takhle rozhodně ne. Jsme vojáci. Žádný špehové nebo vrazi. A už vůbec ne poskoci nějakýho nafrněnýho propuštěnce. Už mě pěkně sere, že nad náma pořád visí hrozba smrti jenom kvůli tomu, že jsme nakrkli nějakýho lokaje v Římě. A že nás to dohání i do týhle prdele, která je snad ze všech prdelí na konci světa od Říma úplně nejdál.“

„Věř mi, že to vidím stejně, Macrone. Bavit nás to nemusí, ale to nám teď není k ničemu. Podle mě nemáme moc na vybranou, pokud se nechceme až do konce života pořád ohlížet za sebe. Jako by nestačily všechny ty problémy, které máme s nepřáteli. Velká část Británie je provincií jenom formálně. Čeká nás tu ještě hodně práce.“ Cato se odmlčel a přejel si dlaní tmavé kučeravé vlasy. „A máme teď dost času na to, abychom dokázali, že jsme pro říši užitečnější živí než mrtví.“

„A proč, do prdele?“ zvolal Macro se zamračeným výrazem. „Nikomu nemusíme nic dokazovat, Catone. My ze všech nejmní. Za Řím jsme už

prolili dost krve. Trmáceli jsme se do úmoru přes nepřátelský kraje. A to ani nemluvím o Narcissovi a jeho proradnejch pletichách, ze kterých jsme se museli vymotat. Vydrěli jsme si právo – a ne jenom jednou –, aby nás ostatní nechali v klidu žít.“

„Macrone –“

Centurion zavrtěl hlavou. „Já to neudělám. Nevyměním Narcissa za Pallase. A nehodlám posluhovat takovému pletichářskému aristokratovi, jako je Quintatus. Ne! Už nikdy. Odteď zůstávám věrně jenom sjejm druhům v boji a Římu. Jestli chceš dál hrát s Quintatem, Pallasem a jim podobnými ty jejich hry, posluž si. Ale já se do toho zatáhnout nenechám, je to jasné?“

Cato poznal, že jeho přítel je skutečně odhodlaný uniknout ze smrtícího světa politiky a intrikaření. Teď však nebyla vhodná chvíle na nějaké přesvědčování. Neměli dost času ani soukromí, aby spolu všechno probrali. Kromě toho mu nechybělo pochopení pro pohnutky, o něž Macro opíral svůj názor, i když se tím vystavoval nebezpečí. Nechat se využívat lidmi, které zájímala jen moc, to si ani jeden z nich nezasloužil. Takoví jedinci však na nějaké zásady příliš nehledí, takže na ně Macronův postoj udělá pramalý dojem, pomyslel si prefekt. Ba co hůř, mohli by to vnímat jako akt vzdoru. A pokud se Cato o lidech jako Pallas něco naučil, pak především to, že žádný vzdor netolerují. Kdyby to dělali, mohli by působit jako slaboši. Museli proto uštědřit jasnou lekci všem, kteří by se někdy chtěli zachovat stejně jako Macro. Jeho přítel si zahrával s ohněm. Tím však vystavoval smrtelnému nebezpečí nejen sebe, ale i Catona.

S příchodem noci pokračovala posádka pevnosti ve střídání hlídek a rozdělování hesel podle zaběhnutých pravidel a nijak zvlášť nevnímala nezvyklou přítomnost žen a dětí, které si hrály v uličkách mezi kasárnami a ostatními baráky. Kvůli jejich hlasitému povykování a křiku připomínala pevnost spíš malou vesnici než odlehlou vojenskou základnu říše na její nebezpečné nepřátelské hranici.

Cato pozval všechny důstojníky na večeri konanou na velitelství. Původně to neměl v úmyslu, ale opožděný příchod nové posádky způsobil, že Catonova jednotka musela neplánovaně strávit v pevnosti ještě jednu noc. A protože už bylo na nadcházející cestu všechno nachystané, důstojníci se neměli čím zaměstnat. Thraxis tedy zabil poslední prefektovo sele a upekl ho na